Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ● 7 март 1970 йил, шанба ◆ № 55 (14.521). ◆ Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ ХОТИН-ҚИЗЛАРИГА

Азиз хотин-қиз ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети сизларни Халқаро хотин-қизлар куни — бутун дунёдаги меҳнаткаш хотин-қизлар интернационал бирдамлиги куни билан қизғин табриклайди.

Бу байрам баҳор билан бирга кириб келяпти. 8 март куни олтмиш йилдан буён нишонланмоқда. 8 март байрами бизнинг мамлакатимизда ҳақиқатан ҳам умумхалқ байрами бўлиб қолди.

Ҳозирги вақтда кўп миллатли социалистик Ватанимиз меҳнат ғайрати ва сиёсий фаолияти ғоят ўсган, бутун халқ В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга интилаётган бир вазиятда яшамоқда. Ишчилар, колхозчилар, зиёлилар, ёшлар ва, шу жумладан, хотин-қизлар ҳам партия XXIII съездининг қарорларини изчиллик билан амалга оширмоқдалар. Беш йилликни муваффақиятли туғаллаш учун сабот-матонат билан курашмоқдалар.

Биз Халқаро хотин-қизлар кунини нишонлар эканмиз, совет хотин-қизлари тўғрисида зўр ҳурмат ва муҳаббат билан гапирамиз. СССРдаги барча тарихий ғалабалар шонли хотин-қизларимизнинг актив иштироки билан қўлга киритилди. Азиз хотин-қизлар, сизларнинг Октябрь революцияси ва граждан уруши йилларида кўрсатган жасоратингизни, шонли беш йилликлар даврида қилган илҳомбахш меҳнатингизни Ватан ҳеч қачон унутмайди. Сизлар Улуғ Ватан уруши йилларида бутун халқ билан биргаликда фронтда мардона жанг қилдингиз ва гитлерчи босқинчилар устидан ғалаба қозониш учун мамлакат ичкарисида замин тайёрладингиз, уруш вақтида вайрон бўлган халқ хўжалигини жонбозлик билан тикладингиз. Ҳозирги вақтда совет хотин-қизлари ўзларининг бутун куч ва билимларини социалистик Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа қудратини янада мустаҳкамлаш ишига сарф қилмоқдалар.

Шавкатли меҳнати ва жанговар жасорати учун бир ярим миллионга яқин хотин-қизлар орден ва медаллар билан мукофотланди, хотин-қизлардан тўқсон бир кишига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони ва 3925 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

Бизнинг халқимиз толмас меҳнаткаш хотин-қизларга, ёш авлоднинг моҳир ва меҳрибон мураббийларига ғоят самимий миннатдорчилик туйғуларини изҳор қилади. Бизнинг мамлакатимизда хўжалик, маданий, илмий, ижтимоий ҳаётнинг, давлат ҳаётининг ажойиб хотин-қизлар самарали меҳнат қилмаётган, ўз талантлари ва қобилиятларини рўёбга чиқариш учун уларга чексиз имкониятлар очиб берилмаган бирорта ҳам соҳаси йўқ. Бизнинг хотин-қизларимиз ҳамма жойда — станок ёнида ва илмий лабораторияда, далада ва кафедрада, мактабда ва медицина муассасасида, хуллас, коммунистик қурилишнинг хилма-хил участкаларида эркаклар билан бир ёқадан бош чиқариб, халқ бойлигини кўпайтирмоқдалар, фан ва маданиятни ривожлантирмоқдалар.

Коммунистик партия В. И. Ленининг хотин-қизларни жамоат ҳаётига, давлат ишларини бошқаришга актив жалб этиш тўғрисидаги васиятини оғишмай бажармоқда. Бизнинг мамлакатимизда социалистик давлатнинг тенг ҳуқуқли ва фаол граждани бўлмиш хотин-қизларга иззат-ҳурмат кишиларнинг онгига чуқур сингиб кетди. Юз мингларча хотин-қизлар Советларнинг депутатлари қилиб сайланди, улар ишлаб чиқариш раҳбарлари бўлиб, кенг кўламда жамоат ишлари олиб бормоқдалар.

Партия ва ҳукумат аёлларнинг ишлаб чиқариш ва жамоат ишларидаги актив фаолиятини бахтиёр оналик билан, болаларни тарбиялаш ва оила тўғрисида ғамхўрлик қилиш билан бирга қўшиб олиб бора олишлари учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар. Чин ватанпарвар совет аёллари болаларни коммунизм, интернационализм ишига садоқат руҳида, Ватанга муҳаббат ва империализмга қарши шафқатсиз кураш олиб бориш руҳида тарбияламоқдалар. Бизнинг мамлакатимизда ҳозир мактабгача доимий тарбия муассасаларида 9 миллиондан ортиқ бола тарбия қилинмоқда. Совет кишиларининг уй-жой шароити йил сайин яхшиланмоқда, маданий-маиший муассасалар сони кўпайиб бормоқда. Совет давлати ишлаб чиқаришда меҳнат шароитини яхшилаш учун ҳар йили кўп маблағ ажратмоқда. Яқинда «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг соғлиқни сақлаш тўғрисидаги қонун асослари» қабул қилинди. Бу асослар оналик ва болаликни муҳофаза қилишни кучайтиришни кўзда тутади. Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съезди маъқуллаган колхознинг янги Намунавий Устави колхозчи хотин-қизларнинг социал таъминот олишлари учун кенг ҳуқуқлар яратиб берди.

Совет хотин-қизлари мамлакатимизнинг муваффақиятлари, бундан буён олға қараб қилаётган ҳаракатимиз ўзларининг меҳнати, ғайрати ва иродасига кўп жиҳатдан боғлиқ эканлигини биладилар.

КПСС Марказий Комитети қаттиқ ишонч билдириб айтадики, сиз, хотин-қиз ўртоқлар бундан буён ҳам коммунизм қурилишида актив қатнашасизлар, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш, интизом ва уюшқоқликнинг юксак намуналарини кўрсатасизлар, партиянинг иқтисод қилиш ва тежаб-тергаш учун, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун умумхалқ курашини қизитиб юбориш ҳақидаги даъватини астойдил маъқуллайсизлар.

Бу йил барча қитъалардаги миллионларча хотин-қизлар совет хотин-қизлари билан биргаликда 8 мартни нишонлайдилар. Совет хотин-қизлари социалистик мамлакатлардаги хотин-қизлар билан дўстона алоқаларни доим кенгайтириб, мустаҳкамламоқдалар. Халқаро хотин-қизлар ҳаракатида актив қатнашмоқдалар. Жаҳон хотин-қизлари уруш оловини ёқувчи империалистларга қарши, ўз ҳуқуқлари учун, социал ва миллий зулмдан озод бўлиш учун ўз болаларининг бахт-саодати учун кураш олиб боришга қатъий бел боғлаганликларини намойиш қиладилар.

Совет Иттифоқи хотин-қизлари капитал мамлакатларидаги ўз опа-сингилларининг ана шу олижаноб ва ҳаққоний курашини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлайдилар. Улар Американинг Вьетнамдаги агрессиясини, Исроил ҳарбийларининг араб мамлакатларидаги тинч аҳолига қарши қилаётган ваҳшиёна ҳаракатларини барча мамлакатларнинг хотин-қизлари билан биргаликда кескин қораламоқдалар ва бу агрессия ҳамда ваҳшиёна ҳаракатларга лаънат ўқимоқдалар.

Коммунистик партия Марказий Комитети шу тантанали байрам кунида совет хотин-қизларининг меҳнатда катта муваффақиятларни қўлга киритишларини, қувончли ҳаёт кечиришларини, сиҳат-саломат бўлишларини, янги ижодий кучларга тўлиб тошган ҳолда ажойиб зафарларга эришувларини тилайди.

Совет хотин-қизларига шон-шарафлар!

Социалистик мамлакатларнинг хотин-қизларига қардошларча салом!

Яшасин бутун жаҳон меҳнаткаш хотин-қизлари!

Яшасин қудратли социалистик Ватанимиз!

Яшасин мамлакатимизда коммунизм қурилишининг ташкилотчиси ва илҳомчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

АЗИЗ ХОТИН-ҚИЗЛАР, БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК!

Халқаро хотин-қизлар куни бу йил Ленин юбилейи арафасида шоду хуррамлик билан нишонланмоқда. Республика пойтахти жамоатчилиги вакилларининг 6 мартда А. Навоий номидаги опера ва балет театрида ўтказилган тантанали йиғилиши ана шу шонли байрамга бағишланди.

Йиғилиш президиумида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Е. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, С. Р. Расулов, М. Т. Турсунов, кекса аёл коммунистлар, корхоналар ва қурилишларнинг илғор меҳнаткаш хотин-қизлари, фан ва маданият арбоблари ўтирибдилар.

КПСС ленинчи Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси гулдурос қарсаклар остида фахрий президиумга сайланди.

Тошкент авиация заводининг мастери, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Л. П. Требухин. 24-мактабнинг ўқитувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати М. Назарова, СССР халқ артисти Сора Эшонтўраева ва меҳнаткашларнинг бошқа вакиллари Коммунистик партиянинг оталарча ғамхўрлиги билан қуршаб олинган совет хотин-қизларининг бахтли ҳаёти тўғрисида гапирдилар.

Ҳамма томонидан самимий кутиб олинган Тошкент пионерлари хотин-қизларни муборакбод қилдилар.

Йиғилиш қатнашчилари учун катта байрам концерти қўйиб берилди. (ЎзТАГ).

ҚИРҒИЗИСТОНДА ЎЗБЕК МАДАНИЯТИ БАЙРАМИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика Министрлар Совети шу йили Қирғизистон ССРда ўзбек адабиёти ва санъати декадасини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Бу декада Ватанимиз халқлари дўстлигининг янги катта байрами бўлади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов раҳбарлигида декадага тайёргарлик кўриш ва ўтказиш ташкилот комитети тузилди. Комитет составига С. Ш. Шермуҳамедов (раис ўринбосари), А. М. Қўчқоров, А. П. Қаюмов, К. Н. Яшин, А. Ҳ. Жабборов, Р. А. Аҳмедов, С. М. Муҳамедов, О. Ҳ. Хўжаев, З. И. Есенбоев киритилди.

Ташкилот комитетининг биринчи мажлисида министрликлар, идораларнинг, ижодий союзларнинг раҳбарлари декадада қатнашувчи маданият усталари, бадиий коллективлар бўлажак байрамга қандай тайёргарлик кўраётганликларини айтиб бердилар. (ЎзТАГ).

Шеробод районидаги «Коммунизм» колхозининг сут соғувчиси Банот Тўраева ўз ҳамкасбларига намуна бўлиб меҳнат қилади. Суратда: Б. Тўраева.
Н. Ключнев фотоси. (ЎзТАГ).

ТЕЖАЛГАНИ НАҚД БОЙЛИК

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, Бутуниттифоқ касаба союзлари Марказий Комитети ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишни яхшилаш ва халқ хўжалигида тежамкорликка қаттиқ риоя қилиш» ҳақидаги хатини барча меҳнаткашлар зўр қизиқиш билан кутиб олишди. Шу кунларда халқ хўжалигининг барча тармоқларида ана шу масала қизғин муҳокама қилинмоқда.

Тошкентдаги пластмасса буюмлари заводи ихтисослашган йирик корхоналардан.

Хўш, корхонада тежамкорлик учун қандай курашилмоқда? Маҳсулот сифатини яхшилаш, меҳнат унумдорлигини янада кўтариш учун бевосита нима ишлар қилинмоқда? Йиғилишда сўзга чиққан завод директори А. Эйхер энг аввало ана шу масалаларга тўхталди.

— Халқимизда яхши гап бор. Тома-тома кўл бўлур дейишади. Ҳикматли сўз. Биз ўз ишимизга танқидий назар билан қарар эканмиз, бу масалани эътиборда тутишимиз керак. Ишимизнинг самаралиги аввало ана шунга боғлиқ.

Вақтнинг қадрига етяпмизми?! Кўпинча ишчилар ишга кечикиб келишади-ю, 5-10 минут олдин кетишади. Энди бу мисолни корхонамизнинг кўп минг кишилик коллективига қиёсланг. Неча минглаб пластмасса буюмлари ишлаб чиқарилмади деган гап.

— Корхона, — деди завод директорининг ўринбосари Б. Рустамов ҳар йили кўплаб электр энергияси сарфламоқда. Технологик ускуналарга ўлчов приборларини ўрнатиш, чироқларни замонавийлари билан алмаштириш ва бошқа тадбирлар ҳисобига йилига 2 минг киловатт-соат электр энергияси иқтисод қилиниши мумкин. Шунингдек, пластмасса цехларида янги технологияни жорий этиш, асосий буюмлар конструкцияларини такомиллаштириш, келгусида деталларни термореактивдан кўра арзонроқ материаллардан тайёрлаш корхонага катта тежам беради.

Термопластик цехи қуювчиси Ф. Овсянников цехлар ишини марказлаштириш яхши йўлга қўйилмаганлиги ҳақида гапирди.

Сўзга чиққан корхона партия ташкилотининг секретари М. Неделькин, план бўлими бошлиғи Ф. Самостроков ва бошқа ўртоқлар ҳам ўз сўзларида оғир ишларни механизмлар зиммасига юклаш, малакали мутахассислардан ўрнида фойдаланиш, ишчиларнинг ўқишини ташкил этиш ҳақида гапирдилар.

Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, Бутуниттифоқ касаба союзлари Марказий Комитети ва ВЛКСМ Марказий Комитетлари хатига жавобан доҳий юбилейи олдидан барча цех, бригадаларда йиғилиш ўтказиш, унда ишлаб чиқариш резервларидан унумли фойдаланишни муҳокама этиш, беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажаришни таъминлашга қарор қилди.

ленинча миллий сиёсат тантанаси

ЗАМОН МЎЪЖИЗАСИ

Берди КЕРБОБОЕВ

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Туркманистон халқ ёзувчиси, академик

"СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ" ГАЗЕТА РЕДАКЦИЯСИГА

ИЛТИМОСИНГИЗГА БИНОАН ЛЕНИНЧА МИЛЛИЙ СИЁСАТ ТАНТАНАСИ ҲАҚИДА МАҚОЛА ЁЗИБ ЮБОРАЁТИРМАН. ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТАНИНГ ТАЛАБЧАН ЎҚУВЧИЛАРИГА МАҚОЛАМ МАНЗУР БЎЛСА, БУРЧИМНИ АДО ЭТГАН ҲИСОБЛАРДИМ.

РЕСПУБЛИКА МЕҲНАТКАШЛАРИГА В.И.ЛЕНИН ЮБИЛЕЙИ ЙИЛИДА ЯНГИ ЗАФАРЛАР ТИЛАЙМАН.

ҲУРМАТ ВА ЭҲТИРОМ БИЛАН:

АШХОБОД ШАҲРИ.

Қўлимда антиқа бир ҳужжат турибди. «Азиз дўстим,— дейилади бу ҳужжатда,— сен шу бугундан эътиборан ишчи синфи қаторига қўшилдинг. Сен кекса авлод васиятларини бажо келтириб, уларнинг мардона ишларини ва меҳнатсеварлик анъаналарини давом эттиришинг керак».

Бундай қараганда, кўп эшитиб, ёзиб юрган гапларимизга ўхшаб кетади. Жамиятимизнинг аркони давлати бўлган ишчи синфи ўз бағрига олган ҳар бир йигит-қизга ана шундай ҳужжат беради. Кекса авлод қўлидан ёшлар иш оляпти, вассалом. Кундалик турмушимизда ҳар дамда учраб турадиган гап.

Аммо, аслини олганда, бу ноёб ва одамни ҳаяжонга соладиган ҳужжат. Мен мўъжизакор бир кўзгуга қарагандек, ана шу хатга тикиламан ва кўз ўнгимда она еримнинг бундан ярим аср илгариги тирикчилиги келади. У кезларда ишчи синфининг ворислари тўғрисида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас эди. Ҳа, сўз ҳам бўлиши мумкин эмас эди. Шу важданки, ҳали Туркманистонда ишчи синфининг ўзи ўрни-тагида йўқ эди. Қадим-қадимдан қуроқ-лахтак ерларда деҳқончилик ва чорвачилик қилиб келган юртда саноат йўқ эди. Ишчи синфи ҳам республикамизнинг тенгдоши бўлди. Эндиликда она-юртимнинг шаҳдам қадамига, ғолибона одимига разм солганимда ўзимни босиб туролмайман. Элу юртга бахт-саодат ато этган ва туркман халқини вояга етказган улуғ доҳиймизга миннатдорчилик сўзларини дилимда минг бор такрорлайман. Владимир Ильич Ленининг элэлатлар капиталистик тараққиёт босқичини четлаб ўтиб, социализмга бориши мумкин деган башорати Туркманистон тимсолида ҳам рўёбга чиқди.

Афғонистон, Ҳиндистон ёки Малига бориб қолганимда у ердаги халқнинг турмушини бугунги туркман ҳаёти билан, унинг ўтмишдаги тирикчилиги билан чоғиштираман. Ана ўшанда ўлкамнинг бағри бутунлиги, равнақ топганлиги бутун бўй-басти билан кўринади, буюк социалистик ўзгаришлар жамол кўрсатади. Ана ўшанда бизнинг ҳар кунги ҳаётимизни байрамга қиёс этгим келади. Ҳар кунги қилаётган ишларимизни жасорат деб атагим келиб қолади.

Ана ўшанда ўйлаб қоламан. Инқилобдан кейинги ўтган даврни тарих тарозисига солиб кўрадиган бўлсак, жуда оз муддат. Бундан ярим аср бурун деҳқонларимиз бир парча нонга зор эди, ҳинд деҳқони сингари оч-наҳор яшарди. Мали меҳнаткаши сингари саводсиз ва жаҳолатда эди.

Туркманистондаги мўъжизанинг илдизи нимада? Саҳрони кўкартирган, яшнатган ўша сеҳрли сувнинг, она юртимни суғориб, гуллатиб, яшнатиб юборган ўша дарёи азимнинг манбаи қаерда? Шунда мен яна ва яна қадрдонимиз Ильичнинг улуғ ва ёрқин даҳосига таъзим қиламан. Мен ўлкамда кўриб турган мўъжизаларнинг ҳаммаси ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси мевасидир.

Ҳаётимиз ва турмушимизга кўникиб кетганмиз, ҳамма нарса худди шундай бўлиши керак деб ўйлаймиз. Мана бир мисол. Теженлик деҳқоннинг уйига водопровод тушди. Ҳар куни кўриб юрганимиз сув крани. Хўш, шу ҳақда гапириб ўтиришга ҳожат борми дерсиз. Ҳа, сув, электр ва миллионлаб киловаттлар тўғрисида гапириш энди бизга осон бўлиб қолди. Бор-йўғи бундан ярим аср муқаддам тилимизда электр сўзининг ўзи йўқлигини эслаб кўрайлик. Еттинчи керосин чироғ ёққан хонадонни заб бадавлат эканми, дердик.

Эндиликда республикамиз саноати маҳсулоти мамлакатнинг ҳамма иқтисодий районларигагина эмас, балки 40 та хорижий мамлакатга чиқариб сотилаётганига ҳам ҳайрон бўлмай қараймиз. Лекин бундоқ ўйлаб қарасак, бундан ярим аср муқаддам Туркманистонда ҳатто керосин чироқлар ҳам ишлаб чиқарилмас эди. У замонларда плуг ақл бовар қилмайдиган машина саналарди. Буни қарангки, Закаспий областида, ҳозирги Туркманистон ерларида ўша пайтда 64 та плуг бўлган экан.

Туркманистоннинг бугунги камолотини кўрсатмоқ учун кўпдан-кўп далилларни келтириш мумкин. Бундан 40 йил муқаддам буюк ҳинд ёзувчиси ва жамоат арбоби Рабиндранат Тагор «Россиядан хатлар»ида қуйидагиларни ёзган эди. «Биз бритaн фуқароларига бу ердаги ҳамма миллат ва элатларни ўқитиш ва уларга маърифат ёйиш учун қилинаётган кенг кўламдаги, сарҳад билмайдиган ва жонбозлик кўрсатиб қилинаётган иш етти ухлаб тушимизга ҳам кирган эмас».

Бу сўзлар бундан анча илгари ёзилган эди. Эндиликда юртимизга етти иқлимдан меҳмонлар келиб турибди. Улар қадимда деҳқончилик мамлакати бўлган Туркманистоннинг ғоят қисқа муддатда экономикаси юксалган мамлакатга айланганлигини ўз кўзлари билан кўриб турибдилар.

Владимир Ильич Ленин коллективлашган ва механизациялашган қишлоқ хўжалигини равнақ топтиришни васият қилган эди. Ўтмишда деҳқонимиз қўлида омоч ва кетмон эди. Эндиликда колхозларимизда 25 минг трактор ва ўн минглаб бошқа қишлоқ хўжалик техникаси ишлатилмоқда.

Она юртим халқ хўжалигига доир яна кўпдан-кўп мисолларни келтиришим мумкин эди. Энди мен халқлар дўстлиги ва биродарлиги бутун гўзаллиги ва нафосати билан намоён бўлган иш ҳақида, яъни Қорақум канали ҳақида гапириб ўтмоқчиман. Қадимдан сув ҳаёт, сувсизлик туркманнинг бошига битган бало бўлиб келган. Туркманлар орасида қадим замонда, бола тилладан азиз, лекин сув ундан ҳам азизроқ, деган нақл юрарди. Халқимиз қўшиқларида, афсоналарида ва достонларида сув сероб бўлган ўлка ҳақида жўшиб куйлади. Бир вақтлар туркман оқсоқоли Хўжанепес йўл юрса ҳам мўл юриб рус подшоси Петр I ҳузурига етиб борган экан. Нақл қилишларича, у подшодан Амударёни қадимги ўзани Ўзбойга буриб юборишни илтимос қилибди... Сув ҳақидаги орзу-умидлардан дарак берувчи бошқа ҳужжатлар ҳам бор. Чикаго шаҳрида ўтказилган Колумб кўргазмасига рус инженерларининг Амударёни Каспий денгизига оқизиш учун унга янги ўзан очиш тўғрисидаги лойиҳаси ҳам қўйилган эди...

Туркман саҳросидаги қутлуғ ишлар Владимир Ильич Ленининг Туркистонда суғориш ишларини авж олдириш тўғрисидаги Декрети имзоланган кундан бошланди. Бу ҳужжат халқнинг орзу-истакларини чуқур тушуниш ва келажакни олдиндан ёрқин кўриш намунасидир. Кўп суғориш тармоқлари — ариғу каналлар қазилди. Лекин сув ҳамон етишмасди. Шундай қилиб, Қорақум канали қурилиши бошланди. Бу канални қазиш ишчи синфнинг буюк ғалабаси бўлди. Ленин тарбиялаб вояга етказган халқлар дўстлигининг буюк тантанаси бўлди. Бутун мамлакат, 36 миллат фарзандлари канал қазишда қўлни-қўлга бериб ишладилар. Советлар Иттифоқидаги 200 шаҳар меҳнаткашлари техника ва ускуна етказиб бериб турдилар.

Амударё суви инсон қўли билан бунёд бўлган 800 километр узунликдаги ўзанга бош қўйиб, туркман тулпоридек Ашхобод остонасига кириб келди. Қадим карвон қўнғироқ чалиб, ҳориб-чарчаб ўтган йўлларда энди сунъий дарё мавжланиб турибди. Гидротехника иншоотлари қурилиши жўнгина иш эмас. Масалан, Панама каналини қурилишини олиб кўрайлик. Бу канални Франция ва Америка Қўшма Штатлари сингари техникавий жиҳатдан ривожланган мамлакатлар қурдилар. Аммо, 80 километр узунликдаги канални қуриш учун 40 йил кетган эди.

Мен канал қурилишидаги рекордлар ҳақида гапириб беришим мумкин эди. Лекин бу улкан қурилишдаги энг гўзал, энг ёрқин ва одамни ҳайратда қолдирадиган куч мамлакатимиз халқларининг дўстлиги ва ҳамжиҳатлигида бўлди. Дарвоқе, эллар ва элатларнинг дўстлиги ва ҳамжиҳатлигини биз ҳаётимизда ҳар қадамда учратиб турибмиз. Туркманлар ва ўзбеклар қардош халқлардир. Бизнинг тақдиримиз бир хил. Озодлик ва мустақиллик учун, Советлар ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун қўлни-қўлга бериб бирга курашдик. Ўлкамиз хазиналарини биргаликда очдик, фан ва маданиятни баҳамжиҳат ривожлантирмоқдамиз. Туркманистон ва Ўзбекистон меҳнаткашлари биргаликда қурган Дарёлик ва Озерний коллекторлари чинакам дўстлик иншоотлари бўлди. Ачоқдаги газ конида туркман, ўзбек, рус инженерлари ва ишчилари оға-инилардек ишламоқдалар. Туркманистон пахтакорларининг ўтган йили эришган муваффақиятларида ўзбек миришкорлари меҳнати ва тажрибасининг жуда катта ҳиссаси бор десак муболаға бўлмайди.

Мен Ленин юбилейи йилида ўлкаларимизнинг ўтмиши ва бугуни ҳақида бот-бот ўйлаб қоламан. Бир вақтлар Туркия иқтисодий ва маданий жиҳатдан биз чиқиб бўлмайдиган тоғдек кўринарди. Эндиликда Совет Туркманистони муваффақиятлари олдида Туркиянинг аҳволи ночор бўлиб қолди. Мана ўзингиз ўйлаб кўринг. Минг кишига ҳисоблаганимизда бизда студентлар Туркиядагига нисбатан 4,5 баравар, врачлар 6 баравар, миллий даромад эса 5,5 баравар кўпдир. Биз бунда ҳам социалистик тузумимизнинг шарофатини кўриб турибмиз.

Ҳаётнинг минг хил товланишини уқиб олиш ва қоғозга тушириш қийин: Қорақумда тонг отишини ялангбош туриб кузатганмисиз, дашт гулларнинг ҳушбўйи димоғингизга урилганми?! Дарёга сув ичишга келаётган жайрон гуёғининг қумга урилишини эшитганмисиз ёки Амударё тўқайларидаги йўлбарсларнинг ўкирганини эшитганмисиз буларнинг ҳаммасини таъриф-тавсифлаш ҳали айтганимдек осон эмас. Лекин колхоз ва совхоз далаларидаги минг-минглаб машиналарнинг ҳайқириғини, қурилишлардаги кўтарма кранларнинг ғовурини ва электр пайвандлаш ускунасининг ёлқинини, қуйилаётган металлнинг тусини тасвирлаб берган қаламга минг тасанно. Биз бунда меҳнат шаънига, меҳнаткаш шаънига қасида битгандай бўламиз.

Мен юртимнинг буюк муваффақиятларини ўйлайман. Мен бизга бахт-саодат берган буюк инсон Владимир Ильич Ленин тўғрисида ўйлайман. Унинг сиймоси менинг партия билетимга туширилган билет қалбим устида турибди. Шу боисдан ҳам юрагим ёш йигитникидек гурс-гурс уриб турибди. Қалбимда доҳийга меҳр-муҳаббат ҳамиша жўш уриб тураверади.

Сирдарё ГРЭСи—зарбдор қурилиш

ИККИ ҚИТЪАДА ЭНГ ЙИРИК

✦ ЕВРОПА ВА ОСИЕДАГИ ЭНГ КАТТА ЭЛЕКТР СТАНЦИЯ ✦ УНИНГ ҚУВВАТИ 4 МИЛЛИОН 400 МИНГ КИЛОВАТТ БУЛАДИ ✦ СТАНЦИЯГА УРНАТИЛАДИГАН 300 МИНГ ВА 800 МИНГ КИЛОВАТТЛИ ТУРБОГЕНЕРАТОРЛАРНИ ЛЕНИНГРАДДАГИ «ЭЛЕКТРОСИЛА» КОРХОНАСИ ТАЙЕРЛАЙДИ ✦ АСОСИЙ КОРПУС ҚАД РОСТЛАЯПТИ ✦ РЕСПУБЛИКАМИЗДАГИ ЭНГ АРЗОН ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯ ✦ ЭНЕРГЕТИКЛАР ШАҲРИ БУНЁД ЭТИЛМОҚДА.

Сирдарёда улкан иссиқлик электр станцияси қурилляпти. Мухбиримиз «Узбекгидроэнергострой» тресты бошқарувчиси Акрам Эргашевга мурожаат қилиб шу қурилишни шарҳлаб беришни илтимос қилди.

САВОЛ: —Электр станция лойиҳаси ва ёқилғи манбаи ҳақида гапириб берсангиз?

—Иссиқлик электр станциясига жой танланганда унинг географик қулайлиги ҳисобга олинди. Сирдарё области республикамиз саноат марказлари ва халқ хўжалиги юқори суръатлар билан ривожланаётган областлари ўртасига жойлашган. Кейинги йилларда Сирдарё ва Қашқадарё областларида ирригация қурилишлари, янги ерларни ўзлаштиришга зўр берилляпти. Тошкент ва Самарқанд республикамизнинг энг йирик саноат шаҳарларидир. Иккинчи томондан Сирдарё электр станцияси Бухоро гази билан ишлайди. Арзон ёқилғи ҳам бу ерга яқин.

Электр станция лойиҳасига келсак, уни Бутуниттифоқ «Теплоэлектропроект» институти Ўрта Осиё бўлими тайёрлади. Бундай улкан станция лойиҳасининг институтда биринчи марта тайёрланганини эътиборга олсак, ғоят масъулиятли вазифа муваффақиятли ҳал этилганлигини хурсандчилик билан айтиш керак. Тажрибали лойиҳачи Г. Зиссерман лойиҳага бош инженер бўлди. Барча ишлар институтнинг Ўрта Осиё бўлими директори В. Маслов раҳбарлигида олиб борилди. 4 миллион 400 минг киловатт қувватли станцияни 1966 йилда қуришга киришилди. ГРЭС мамлакатимизда ҳатто Осиё ва Европа қитъасида энг йирик электр станция бўлади. Ҳозиргача Иттифоқимизда қурилаётган энг йирик ГРЭСлар Триполь ва Ладижин станциялари бўлиб, уларнинг лойиҳа қувватлари 2 миллион киловаттдан ошиқроқ эди. **Янги станция битта блоки қуввати икки яримта Фарҳод ГЭСига баравар бўлади.** Иссиқлик электр станциясини қуришда 300 минг ва 800 минг киловаттлик турбогенераторлардан фойдаланилади. Шу кунгача республикамизда, шунингдек Ўрта Осиёнинг бўлак республикаларида бундай улкан турбогенераторлардан фойдаланилмаганини айтиб ўтмоқчиман. Иссиқлик электр станцияларида қўлланилган энг йирик турбогенератор 160 минг киловаттлик бўлиб, Тошкент ГРЭСида ишга туширилган.

Сирдарё ГРЭСи иссиқлик электр станциялари орасида энг арзон электр энергия ишлаб чиқаради. Объект қурилишида барча ишлаб чиқариш жараёни автоматлар зиммасига юкланмоқда. Уни бошқаришда марказий бошқарув пультидан фойдаланилади. Бухоро «зангори олов»и шарофати билан ҳар бир киловатт-соат электр энергия 0,4 тийинга тушади. 1933 йилда фойдаланишга топширилган Оҳангарон ГРЭСида эса шунча электр энергия ишлаб чиқариш учун 0,7 тийин сарфланмоқда.

САВОЛ:— Ёрдамчи хўжалик қурилишлари қандай бормоқда?

—ГРЭС қурилишига «Узбекгидроэнергострой» трестининг «Сирдарягрэсстрой» қурилиш бошқармаси бош пудратчи этиб тайинланди. Ҳозир ишчи, инженер-техниклар бошқарма бошлиғи С. Функ раҳбарлигида ёрдамчи хўжалик биноларини тез қурмоқдалар. Бирваракайига темир йўллар, йилига 150 минг куб метр маҳсулот ишлаб чиқарадиган темир-бетон заводи, 400 машинага мўлжалланган ремонт устахонаси, пудратчи ташкилотларнинг ишлаб чиқариш базалари қурилмоқда. Энергетиклар яшаб турган Ширин посёлкаси ой сайин шаҳар тусини олмоқда. Бу ерда 20 минг квадрат метр уй-жой қуриб фойдаланишга топширилди. 960 ўқувчига мўлжалланган мактаб ўқув корпуси ўтган йил сентябрдан болалар ихтиёрига берилган эди. Боғча биносини комиссия қабул қилиб олди. Келгусида кўркам шаҳарга айланадиган энергетиклар посёлкасининг келажаги порлоқ. Бу ерда 600 талаба ўқийдиган энергетиклар тайёрловчи техникум ва 600—800 ўқувчига мўлжалланган касб-ҳунар билим юрти қурилмоқда. Шу кунларда тикланаётган 10 минг квадрат метр уй-жой биноларига бу йил қурувчилар кўчиб киради.

САВОЛ: — Улкан электр станция қурилишини металл-конструкция, ускуналар билан таъминлаш қайси корхоналар зиммасига юкланган? Электр станциянинг биринчи навбатини муддатида фойдаланишга топшириш учун иш қандай ташкил этилмоқда?

— Қурилишга 1966 йили қўл урилган эди. 1974 йили биринчи навбати ишга тушади. Унда «Сирдарягрэсстрой» қурилиш бошқармасидан ташқари механизация ишлари, махсус ишлар, «Энергосантехмонтаж», «Средазэнергомонтаж» бошқармалари иштирок этмоқда. Электр ишларини эса «Электросибмонтаж» бошқармаси бажаради. Ташкилотларнинг ҳаммаси станциянинг ҳар икки навбати ишга тушгунча 400 миллион сўм ҳажмида иш бажаради. Электр станция биринчи навбатини фойдаланишга топшириш учун эса жами 150 миллион сўмлик капитал маблағ, шу жумладан қурилиш-монтаж ишлари учун 100 миллион сўм харжланади. Дастлабки блок 1972 йили Ўрта Осиё меҳнаткашлари учун электр энергия ишлаб чиқара бошлайди.

Яқинда биз қурилишда бўлиб, ишнинг боришидан хурсанд бўлдик. Асосий ишлаб чиқариш корпусига пойдевор ётқизиш қизғин давом этмоқда. Юбилей йилининг иккинчи ярим йилида металл-конструкцияларни ўрнатишга киришилади. Шу ўринда нурхонага ускуналар етказиб берадиган Новосибирск металл-конструкциялари заводи, Ленинграддаги «Партия XXII съезди» номли металл, генератор ишлаб чиқарадиган «Электросила» корхонаси, Таганрогдаги буғ қозони заводи бизни хурсанд қиляпти. Буюртмаларимиз ўз вақтида тайёрланмоқда. Ўрта Осиёда биринчи бор қўлланаётган, ҳар соатда 950 тонна буғ чиқарадиган 255 атмосфера босимли буғ қозонлари муддатидан олдин ихтиёримизга жўнатила бошланди.

Тасаввур қилиб кўринг. 1947 йили Фарҳод ГЭСи қурилишида республикамизнинг турли шаҳар ва қишлоқларидан келган 75 минг киши меҳнат қилган эди. ГРЭС қурилишида ҳозир 2 мингга яқин бинокор бунёдкорлик иши билан банд. Келгусида нурхона қурувчилари қўли билан 5 минг кишига етади. Уларнинг йиллик бажараётган ишлари ҳажми Фарҳод ГЭСи қурувчилариникидан кўп бўлади.

Нурхона бунёдкорлари ҳақида гапирганда аввало комплекс қурилиш бригадаси бошлиғи Тўхтасин Жўрабоевни алоҳида айтиб ўтиш керак. Тўхтасин ака ҳаётини бунёдкорлик ишига бағишлаган одам. Фарҳод ГЭСида, Қайроққум ГЭСида, Мирзачўлни ўзлаштиришда ғайрат билан ишлаган. Республикада хизмат кўрсатган бинокор бошлиқ бригада бу ерда ҳам барчага намуна бўлмоқда. В. Славаохотов, М. Варанюк бошлиқ бригадалар, бульдозерчи А. Павельев, экскаватор машинисти М. Сидоров, бетончи Қ. Рўзиевларнинг номи ҳам кўпчиликка таниш бўлиб қолди. Қурувчилар ҳозир бу беш йиллик илғорлари билан фахрланишади.

САВОЛ: — Сирдарё ГРЭСининг халқ хўжалигимиз учун аҳамияти ҳақида икки оғиз гапириб берсангиз.

— Ҳозир Ўзбекистонда йилига 16 миллиард киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқариляпти. Агар Сирдарё ГРЭСи тўла қувват билан ишлай бошласа 20 миллиард киловатт-соат электр энергияси бера бошлайди. Ундан республикамиздан бўлак Тожикистон, Қирғизистон, Жанубий Қозоғистон меҳнаткашлари ҳам баҳраманд бўлади.

Қўнғирот—Бейнов темир йўли қурилиши трассасида

ЙЎЛНИНГ СЎНГГИ ҚИСМИ ЁТҚИЗИЛМОҚДА

НУКУС. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Қўнғиротдаги 260-қурилиш-монтаж поезди коллективи В. И. Ленин туғилган кунни муносиб меҳнат зафарлари билан кутиб олиш учун ғайрат билан ишламоқда. Ўрта Осиёни мамлакатимизнинг Европа қисми билан боғловчи иккинчи темир йўл қурилиши юқори суръатлар билан олиб борилди. Устюртда ишлаш шароити оғир бўлишига қарамай, коллектив иш топшириқларини мунтазам ошириб бажарди. А. Бровченко раҳбарлик қилаётган бригада ва улкан ПБ-3 крани машинистлари В. Лошченко, В. Сударкин смена топшириқларини 1,5-2 ҳиссадан адо этишяпти.

Куни кеча қурилиш-монтаж поезди коллективи зиммасидаги топшириқни тўла бажарди. Улар белгиланган жойгача темир йўлни ётқизиб бўлишди. 408 километрлик йўлга Бейновдан Қўнғирот томон рельс ётқизаётган қурилиш-монтаж поезди коллективи ҳам жадал ишламоқда. Улар сўнгги 4,5-5 километр темир йўл қурилишини бугун-эрта тугатишади. Йўлнинг муддатидан бир йил олдин қуриб тамомланиши В. И. Ленин туғилган куннинг100 йиллигига муносиб армуғон бўлади.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

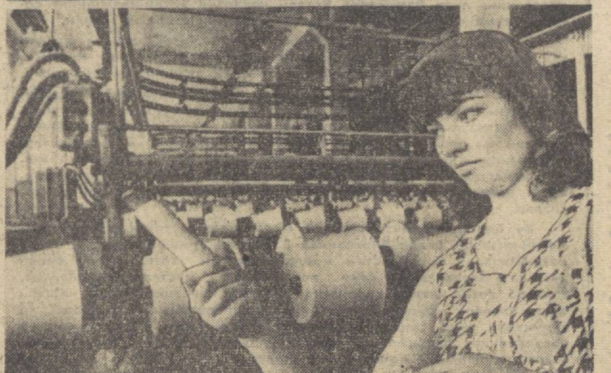

Тошкент тўқимачилик комбинатининг ип фабрикаси ишчиси Валентина Шетинкина кўпчилик ўртасида ҳурмат-эътибор қозонган. Валентина комбинатда ишлаш билан бирга Тошкентдаги тўқимачилик техникумининг III курсида таҳсил кўрмоқда. Пастдаги суратда эса шу фабриканинг тўқувчиси Раиса Манькова. Топшириқларини 130 процентдан бажариб, юбилей олди социалистик мусобақасида пешқадамлик қилаётир.

И. Глауберзон фотолари.

ИБРАТЛИ СЕМИНАР

Ўзбекистон Журналистлар союзида Қорақалпоғистон АССР Журналистлар союзи правлениеси секретарлари, Тошкент журналистлар ташкилоти ва Союзнинг область бўлимлари бюроси секретарларининг икки кунлик кенгаш-семинари бўлиб ўтди.

Бу кенгаш-семинарда республика журналистларининг В. И. Ленин юбилейи йилида, СССР журналистлари учинчи Бутуниттифоқ съезди ҳамда Ўзбекистон журналистларининг тўртинчи съезди олдидан қиладиган ишлари ҳақида гапирилди. Кенгаш қатнашчилари ўз ижодий планлари ва иш тажрибалари билан ўртоқлашишди. Улар Тошкент телестудиясида бўлишди ҳамда В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган бадиий ва ҳужжатли фотография Республика кўргазмасини томоша қилишди.

РАЙОН ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

БОШ МАВЗУ

ТАШКИЛОТЧИ ВА ТАШВИҚОТЧИ

Район газетаси **«Шофиркон ҳақиқати»** В. И. Лениннинг юз йиллик юбилейи муносабати билан бошланган социалистик мусобақани кенг ёритмоқда. Айниқса, Мирзачўл районидаги Ленин номли совхознинг беш йилликнинг охирги йилида пахтачиликда янги марраларни эгаллаш тўғрисидаги ташаббуси муносабати билан газета ўзининг ташкилотчилик ва ташвиқотчилик ишларини янада кучайтириб юборди. Газета ўзининг шу йил 27 январь сонида Сурхондарё область, Шўрчи районидаги «Ленинизм» колхози 3-бригада аъзоларининг Бухоро область, Шофиркон районидаги Охунбобоев номли колхознинг 2-бригада аъзоларига ёзган очиқ хатини эълон қилди.

«Шофиркон ҳақиқати»нинг 31 январь сонида эса «Мирзачўлдаги Ленин номли совхоз пахтакорлари ташаббусига қўшилиб, юбилей олди мусобақасини кенг авж олдирайлик!» деган умумий сарлавҳа остида Охунбобоев номли колхоз 2-бригада аъзоларининг Шўрчи район «Ленинизм» колхози 3-бригада аъзоларига жавоб хати эълон қилинди. Улар бу хатда ҳосилдорликни 45 центнерга етказиш мажбуриятини оладилар.

«Шофиркон ҳақиқати» газетаси доҳиймиз Ильич юбилейи муносабати билан бошланган социалистик мусобақани районда янада авж олдиришда ўзининг ташкилотчилик ва ташвиқотчилик ишини кучайтираверишн лозим.

ЛЕНИН НАЗАРИЙ МЕРОСИ ОММАГА

Ўзбекистон КП Чуст район комитети, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар ва район советларининг органи—**«Чуст ҳақиқати»** газетаси КПСС Марказий Комитетининг Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган Тезисларини кенг пропаганда қилмоқда. Газета саҳифаларида марксизм-ленинизмнинг ҳаётбахш кучи ҳақида, Владимир Ильич Ленин номи ва ишининг абадийлиги тўғрисида, доҳийнинг назарий мероси ҳамма жойда қунт билан ўрганилаётганлиги ҳақида ўқимишли материаллар бериб борилмоқда.

—Совхозимиз комсомол ёшлари доҳиймиз В. И. Лениннинг назарий меросини чуқур ўрганмоқда, —деб ёзади Худойбердиев номли совхоз комсомол комитетининг секретари К. Шарипов.—Бу ўқув йилида комсомол маорифи системасида 7 жойда В. И. Ленин биографиясини ўрганиш, «Кругозор» ва бошқа тўгараклар ташкил этилган. Уларда 400 га яқин комсомол-ёшлар машғулотларда қатнашмоқда.

Комсомол сиёсий маорифида ёшлар КПСС Марказий Комитетининг «В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» Тезисларини чуқур ўрганмоқдалар. Пропагандистлар улуғ доҳийнинг назарий меросини тингловчиларга тушунтиришда кўргазмали қуроллардан, сиёсий адабиётлардан фойдаланмоқдалар.

ХАЛҚ СОҒЛИҒИ — ЖАМИЯТ БОЙЛИГИ

«Меҳнаткашларнинг соғлиғи жаҳонда энг қимматли капиталдир»—деган эди доҳиймиз Владимир Ильич Ленин. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз доҳий васиятларига амал қилиб, халқ соғлиғини сақлаш соҳасида тинимсиз ғамхўрлик қилиб келмоқда.

Охунбобоев район **«Ленин йўли»** газетаси ўзининг 19 февралдаги бутун бир сонини бу ленинча ғамхўрлик самаралари район меҳнаткашларига нима бергани ҳақидаги ҳикояларга бағишлаган. Газетанинг «Ленин орзулари амалда» деган мавзуда «ленинча ўқишлар» ташкил этгани таҳсинга сазовордир. Бу махсус сон ҳам шу мавзуда бўлиб, ундаги материалларда Охунбобоев районида халқ саломатлигини сақлаш соҳасида қилинаётган ишлар ўз ифодасини топган. Район медицина бирлашмасининг бош врачи, медицина фанлари кандидати А. Ҳакимов ва район медицина бирлашмаси партия ташкилотининг секретари С. Саидмусаевларнинг «Доҳий орзулари амалда», колхоз тузуми ветерани Қосим ота Мадумаровнинг ўтмиш ҳақидаги «Нажот излаб», район медицина бирлашмаси метод кабинети мудири И. Холматовнинг «Шифокорнинг муқаддас бурчи» сингари мақолалари диққатга сазовордир.

Газетанинг бундан аввал «Ленинча миллий сиёсат тантанаси», «Дўстлик—куч-қудратимиз манбаи» сингари мавзуларда берган қўш саҳифаларида ҳам газетхонлар диққатини тортадиган анчагина мақолалар бор.

ШУҲРАТ ОРДЕНИ КАВАЛЕРИ

Ўша йили Абдулҳамид Жамолов эндигина мўйлаби сабза урган йигитча эди. У бошқалар қатори, жангга кириш олдидан махсус ҳарбий тайёргарликдан ўтиб, қурол-яроғларни ишлатиш, ҳарбий интизом ва уруш қонун-қоидалари билан пухта танишди. Унга, айниқса танкка қарши отувчи қурол ёқиб қолди. Бу қуролнинг бутун сирларини яхши билиб олгач, тўпчилар командири этиб тайинланди.

Танкка қарши отувчи тўпчилар командири, кичик сержант Абдулҳамид Жамолов хизмат қилаётган қисм Украинанинг Запорожье шаҳрига келиб тўхтади. Улар бу ерга келгунча фашист галалари култепага айлантирган қанча-қанча шаҳар ва қишлоқларни, ота-онасидан етим қолган гўдакларни, кўзларига, юракларига ғам-ғусса тўлган чол-кампирларни, эридан айрилган келинчакларнинг изтиробини кўрди. Улар жангчиларимизга умид билан боққанларини кўрди. Ватани, гулларга бурканган Фарғона, босқинчиларни янчиб омон кел деб оқ йўл тилаган ота-онаси кўз ўнгида намоён бўлганида, душманга нисбатан нафратига нафрат, ғазабига ғазаб қўшиларди.

Уларнинг қисми Запорожьеда кўп турмади. Яна олға! Бир неча кундан сўнг Кривой-Рог шаҳрини душмандан тозалашди. Бу ердаги тепаликка немис аскарлари маҳкам ўрнашиб олиб, қисмларимизнинг олға силжиши учун тўсқинлик қилиб турарди. Бир неча бор ҳужум уюштирилди. Бир суткадан ортиқ давом этган жангда бу тепалик қўлдан қўлга ўтиб турди. Иккинчи суткада немислар жангчиларимизга қарши танклар билан ҳужумга ўтди. Ана шунда танкка қарши отувчи тўпчилар бекиёс мардлик кўрсатишди. Душман танклари мерган тўпчилар отган ўқдан ёниб кетди. Қолгани ва улар ортига яширинган немис солдатлари гумтарақай қочиб қутулишди. Жангчиларимиз тепаликни гўла-тўкис эгаллаш учун «Ура!» садолари остида ҳужумга кўтарилганларида қаердандир душман пулемёти тириллаб қолди. Қўмондонлик Абдулҳамидга шу пулемётнинг овозини ўчиришни топширди. У нишонни аниқлаб тўпчи дўстларига команда берди. Кетма-кет отилган бир неча снаряд аниқ мўлжалга тушиб, пулемётнинг овози ўчди. Тепалик эгалланди.

Шу тепалик учун бўлган жангда мардлик намуналарини кўрсатгани учун танкка қарши отувчи тўпчилар командири Абдулҳамид Жамолов III даражали Шуҳрат ордени билан тақдирланди.

Маккор душман Ватан тупроғидан сўриб чиқарилди. Энди жангчиларимиз олдида қардош поляк халқини фашизм асоратидан озод қилиш вазифаси турарди. 1-Белоруссия фронти жангчилари қатори Абдулҳамидлар қисми фашистларни қува-қува Варшава шаҳрига кириб келишди. Душманнинг катта қисми Познань шаҳрига жойлашиб олган экан. Жангчиларимиз Познанни ўраб олдилар. Душман осонликча жон бермас эди. Шаҳар 20 кундан ортиқ қамал қилиб турилишига қарамасдан, душман таслим бўлишни ўйламасди, шу ердаги катта бир қалъани ичига мустаҳкам ўрнашиб олган эди. Қалъага тўғридан-тўғри ҳужум қилиш эса кўп қурбон талаб қиларди. Бирдан-бир йўл қалъани рўпарасидан туриб тўплардан ўққа тутиш эди. Лекин тўпчиларимиз ноқулай вазиятда эдилар. Қулай вазиятга эга бўлиш учун эса, қалъа дарвозаси рўпарасидаги уйнинг олдига тўпларни ўрнатиш зарур бўлиб қолди. Бу вазифани бажаришга Абдулҳамид Жамолов бошлиқ тўпчилар киришдилар. Белгиланган нуқтага 10 метрча қолганда тусатдан немис пулемётчиси ўқ ёғдириб қолди. Ўқ ёмғири остида жангчиларимиз ўз тўпларини нишонга тўғрилаб, қалъага ҳужум бошладилар. Бир неча дақиқа ичида тўпчиларимиздан уч киши ҳалок бўлди. Қолгани, шу жумладан, Абдулҳамид ака ҳам қаттиқ яраланди. Лекин улар ўз позицияларидан жилишмади. Қалъа деворлари Абдулҳамид акалар отган ўқдан қулаб тушиб, жангчиларимизнинг ҳужум қилишлари учун йўл очилди. Қалъани эгаллаш тафсилотларининг у ёғини Абдулҳамид ака эслай олмайди. У яна бир неча жойидан яраланиб хушидан кетган эди. Қалъани қўлга олишгани ва ўзининг кўрсатган мардликлари учун у II даражали Шуҳрат ордени билан мукофотланганини госпиталда эшитди.

Бир ойдан кўпроқ госпиталда даволанган Абдулҳамид ака яна жангга отланди. Бу вақтда армиямиз қўшинлари Германия тупроғида жанг олиб боришаётган эди. Абдулҳамид Франкфурт шаҳрида олдинги марраларда жанг қилди. 1945 йил 29 апрелда уларнинг қисми Берлинга қадам қўйди. У отган снарядлар овози Берлин осмонини ларзага келтирди. Фарғоналик ўғлон Берлинни олиш операцияларида ўз тўпчилари билан алоҳида мардлик кўрсатиб, душманни роса қақшатди. Бу гал унга яна (англашилмовчилик туфайли) II даражали Шуҳрат ордени берилди. Бу янглиш 1968 йили август ойида тузатилди. Иккинчи марта берилган II даражали Шуҳрат ордени ўрнига қаҳрамонга I даражали Шуҳрат ордени топширилди.

Уч Шуҳрат ордени кавалери Абдулҳамид ака кўксида «Варшавани озод қилишда қатнашганлиги учун», «Берлиннинг олинишида иштирок этганлиги учун» ва «Германия устидан қозонилган ғалаба учун» медаллари порлаб турибди. У ҳарбий қўмондонликнинг кўплаб ташаккурномаларига мушарраф бўлган.

Ҳозир Абдулҳамид ака 46 ёшда. Фарғона районидаги «Победа» колхозида сувчилик қилади. Бу бригаданинг муваффақиятларида Абдулҳамид Жамоловнинг ҳиссаси катта.

У урушнинг халқимиз бошига солган жароҳатларини эсласа, қаттиқ ҳаяжонланиб кетади, янгидан уруш оловини ёқмоқчи бўлганларга нафратлар ўқийди.

Т. СОДИҚОВ,
Фарғона райони.

АТЛАНТИКАДАГИ ҲОДИСА

Туман ортидан Испаниянинг ола-қуроқ қирғоқлари элас-элас кўзга чалинади. Ҳар қалай, қирғоқ яқин. Атлантика халлослаб нафас олади. Барометрнинг стрелкаси пастга тушиб кетган. Йўловчилар қатнайдиган «Александр Пушкин» теплоходининг навбатчи радиооператори Ричард Томме аппаратурасининг «қулоқ»ларини бирма-бир охиста бурар экан, бирданига серган тортиб кетди. Ие, бу нимаси? Уч нуқта—уч тире — уч нуқта. Денгизда ҳалокат рўй берибди! Одамларнинг ҳаёти қил устида турибди!

Штурманлар зудлик билан «Филтрин» грек кемаси турган жой координатасини харитага туширишади. Бу кема нажот сўраяпти. Теплоход капитани Арам Михайлович Аганов «Йўлни ўзгартиринг, фалокатга учраган кема билан яқинлашайлик; мотоботларни сувга туширишга тайёрланг» деб буйруқ берди.

Мана, бир томонга оғиб қолган грек кемаси шундоққина кўриниб қолди. Океаннинг ўркач-ўркач тўлқинлари палубага оқмоқда. Кема бортида турган битта-яримта денгизчилар жон-жаҳдлари билан суянчиқларга ёпишишган... Норвегиянинг «Қора шайхзода» ва Болгариянинг «Стара планина» кемалари биздан бурун фалокат рўй берган жойга келишган экан. Грек кемасига катер юборилиб, одамлар қутқариляпти. Одамларни катерга олиш осонлик билан бўлмаяпти. Грек денгизчилари арқонни ушлаб, кеманинг «бурни»гача юриб боришяпти, сўнгра ўзларини океанга ташлашяпти. Океан эса бугун «қутуриб» турибди. Капитанимиз Аганов совет кемаси қутқарилган одамларни ўз бағрига олишга тайёр деб хабар беради. Лекин «Қора шайхзода» кемасининг капитани миннатдорчилик билдириб, оқ йўл тилайди. Хайрлашув гудоклари чалинади. Океан эса нотинч. Грек кемаси тобора чўкиб бормоқда...

Аммо ҳар қалай команда омон қолди.

И. ДОЛГИНЦЕВ,
Александр Пушкин теплоходининг ходими.
(«Комсомольская правда»дан).

Ҳамшаҳарларга мурожаат

ХАТИНГИЗНИ КУТАМИЗ, ИВАНОВОЛИКЛАР!

БИР ПАЙТЛАРИ ИВАНОВО ОБЛАСТИДА ЯШАГАН ҲОЗИР ЭСА ЎЗБЕКИСТОН ДИЁРИДА ИСТИҚОМАТ ҚИЛАЁТГАН АЗИЗ ҲАМШАҲАРЛАР!

Сизлар Коммунистик партиянинг даъвати ва қалб амри билан Ўрта Осиё халқларига, уларнинг билим ва маданиятини равнақ топтиришда кўмаклашмоқ учун улуғ мақсад сари отланганингизни биламиз. Буни сиз интернационал бурч деб билган эдингиз.

Тўғри, орадан кўп йиллар ўтди. Лекин сизларнинг улуғ ишларингиз ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ. Бу ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашда тенги йўқ мактабдир. Сиз унутилмас хотира ва эсдаликларингизни КПСС Иваново область комитети партия архиви адресига юборарсиз деб умид қиламиз. Сизларнинг ўзбек халқи билан буюк қардошлигингиз ва оғаларча ҳамкорлигингизни акс эттирувчи фотосуратлар, ҳужжатлар ва хотиралар биз учун қимматлидир. Хатларни ушбу адресга йўллашингизни сўраймиз: Иваново шаҳри, Пушкин кўчаси, 22-уй, область партия комитетининг архиви.

ХАТИНГИЗНИ КУТАМИЗ, ҲАМШАҲАРЛАР!

М. ИВАНОВ,
КПСС Иваново область комитети партия архивининг мудири.

ФАН — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

МАМЛАКАТ СОҲИБКОРЛАРИГА

Бундан буён узум узишдек сермеҳнат процесс батамом механизациялаштирилиши мумкин. Айни вақтда бу операцияга меҳнат сарфи ўн баравардан зиёд камаяди. Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалигида меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлаш илмий тадқиқот институтининг ходимлари Доғистон қишлоқ хўжалиги илмий тадқиқот институти, Бутунроссия узумчилик ва виночилик илмий тадқиқот институти, Грузия боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий тадқиқот институти ва бош конструкторлик бюросининг мутахассислари билан ҳамкорликда яратган узум узувчи комбайн ёрдамида шунга эришилади.

Янги агрегат муайян агрофонда, яъни махсус етиштирилган токзорлардагина ишлаши мумкин. Бундай токзорлардаги ток дастлаб сўри сўнгра эса қияма сўри бўйлаб ўстирилади. Шундай шаклланган токнинг етилган узумлари қатор ораларига осилади. «Т-54 В» тракторининг базасида вужудга келтирилган янги комбайн ана шундай қатор оралари бўйлаб ҳаракат қила олади. Комбайннинг қирқувчи аппарати узум бошини токдан оҳиста кесиб олади ва у транспортерга секин тушади, транспортер эса узум бошини ғаладонга элтади. Ғаладон тўлгач унинг ёнига автомашина келади ва узум алоҳида конструкциядаги кузовга туширилади. Бошқача вариант билан ишлаш ҳам кўзда тутилган: Комбайн ғаладонидаги узум бошлари кўтарилиб, прессга туширилади ва шу заҳоти эзилиб шарбати олинади.

Янги комбайн Доғистон, Грузия, Молдавия, Қримнинг баъзи хўжаликларида синаб кўрилиб, ишлаб чиқаришга жорий этилди. Краснодар корхоналарида шундай машиналарнинг дастлабки туркумини тайёрлаш мўлжаллаб қўйилди.

(ТАСС мухбири).

Москва

МЕҲНАТ Қизил Байроқ орденли Хушвақт Холиқова совхознинг илғор паррандабоқарларидан бири ҳисобланади. У, юбилей меҳнат вахтасида туриб ишлаб, йил бошидан буён 25 мингта жўжани ўстирди. Ҳозир яна 5 мингта жўжани намунали парвариш қиляпти. Ўнгдаги суратда: Х. Холиқова.

И. Глауберзон фотоси.

ХАЗИНА

◆ ҲАР ТОВУҚДАН 180 ДОНА, ҲАР ЎРДАКДАН 120 ДОНА ТУХУМ ◆ ПЛАНДАН ТАШҚАРИ 4,5 МИЛЛИОН ДОНА ТУХУМ ◆ ҚЎШИМЧА 1200 ЦЕНТНЕР ПАРРАНДА ГЎШТИ ◆ ПАРРАНДАЧИЛИКДАН 185 МИНГ СУМ СОФ ФОЙДА ◆ БОҚИШ УЧУН ЯРИМ МИЛЛИОН ЖУЖА.

Парранда—товуқ, ўрдак, ғоз, курка тез кўпаяди, шу боисдан кўп маҳсулот ва катта даромад беради. Икки товуқнинг бир йиллик маҳсулоти соғин сигирга тенг, дейишларининг сабаби шунда.

Парранданинг насли, тури ҳар хил. Зотдори ва кам маҳсулот берадиганлари бор. Олимларимиз сўнгги йилларда тажрибакорларимиз билан ҳамкорликни мустаҳкамлаб, кўп тухум ва гўшт берадиган товуқлар зотини яратдилар.

Халқимиз паррандани етти хазинанинг бири деб атайди. Бунинг ҳам боиси бор. Паррандачиликни ривожлантиришга чорвачиликнинг бошқа тармоқларига нисбатан анча кам маблағ ва меҳнат сарфланади. Масалан, қорамолчиликда бир киши 20—25 сигирни боқса, паррандачиликда бир киши 10 мингта товук ёки 30—35 мингта жўжани боқиши мумкин. Шунинг учун ҳам паррандачилик хўжаликлари кўп даромад олиб, тез бойиб кетади.

Биз бутун имкониятларни ишга солиб, паррандачиликни тез тараққий эттиряпмиз. Натижада тухум ва парранда гўшти етиштириш кўпая бошлади. **Масалан, 1967 йилда 5 миллион 50 минг дона тухум тайёрланган бўлса, 1969 йилда 5 миллион 560 минг дона тухум тайёрланди. Шундан 5 миллион донаси давлатга топширилди, қолганидан инкубаторияда жўжа очирилиб, наслга боқилди. Кези келганда шуни ҳам айтиш кераккн, биз беш йиллик план бўйича давлатга 17 миллион дона сараланган тухум етказиб беришимиз керак эди. Ўтган тўрт йилда 16 миллион дона тухум армуғон этдик. 1970 йилнинг дастлабки кунидан буён ҳар куни 17-18 минг дона тухум тайёрланяпти. Суръатни шундай давом эттириб, беш йиллик планни 15 мартгача бажариш, пландан ташқари 4,5 миллион дона тухум тайёрлашга аҳд қилдик.** Ҳозир коллективимиз бу юксак мажбуриятни бажариш йўлида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қиляпти.

Бундай муваффақиятга қандай қилиб эришилди, деган савол туғилади. Товуқлар зотини яхшилаяпмиз, хўжаликнинг экинзорларидан кўплаб дон йиғиб оляпмиз, товуқларнинг маҳсулдорлигини оширадиган дармон дориларни кўпайтиряпмиз. Паррандаларга қирон келтирадиган касалликлар деярли тугатилди. Натижада товуқлар соғлом ўсиб, кўп тухум беряпти. **1966 йилда ҳар бир товуқдан 145 дона тухум олинган бўлса, бултур бу рақам 174 донага етди. Юбилей йилида камида 180 донадан тухум олишни кўзда тутяпмиз.**

Деҳқончиликда ҳосилнинг боши уруғ бўлгани каби паррандачиликда жўжа ҳисобланади. Жўжани кўп етиштирган ва сақлаб қолган хўжаликларда парранда маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришга замин яратилади. Биз колхозлар, совхозлар ва аҳолига тухумдан ташқари жўжа ҳам сотамиз. **Беш йиллик план бўйича 1 миллион 450 мингта жўжа сотишимиз керак эди. Ўтган тўрт йилда 1 миллион 370 мингта жўжа сотдик. Шу йил 15 мартгача бу соҳада беш йиллик планни** тўла бажарамиз. Ҳозир инкубаторияга 150 минг дона тухум жўжа очириш учун қўйилди.

Совхозимиз коллективи колхозчилар, совхоз ишчиларининг хонадонларида паррандачиликни ривожлантиришга ҳам катта ҳисса қўшяпти. **Беш йиллик планда аҳолига ярим миллион жўжа сотишни кўзда тутган эдик. Бу режамиз ошириб бажарилди. Шу кунга қадар 611 мингта жўжа етказиб бердик. Ички имкониятларимизни ҳисоблаб чиқиб, яна 350 мингта жўжа сотишга қарор қилдик.**

Ҳозир олинаётган жўжаларнинг ҳаммаси зотдор товуқлар наслидан. Илгари бизда асосан оқ рангли рус товуғи боқилар эди. Кейинги йилларда Саратов области ва Латвиядан сараланган зотдор товуқлар келтириб чатиштирдик ва ажойиб наслли товуқлар олдик. Уларнинг ҳар бири йилига 180 донага етказиб тухум беряпти, тухумдан жўжа бехато чиқяпти. Тухуми ҳам салмоқдор. Лекин бу ҳали кам. Илғор паррандачилик хўжаликлари ҳар товуқдан 240—250 донадан тухум оляпти, гўштга сотган товуқлари ҳам яхши тош босяпти. Биз ҳам ўша илғор хўжаликларга тенглашиш ниятидамиз.

СУЗУВЧИ ПАРРАНДАЛАР

Паррандалар ичида кам меҳнат талаб қиладиган, аммо кўп маҳсулот берадиган бир тури борки, бу ўрдакдир. Бизда 2 мингта она ўрдак бор. Улардан энг мазали, таннархи арзон, тез ҳазм бўладиган маҳсулотлар—тухум ва гўшт оляпмиз. Шуниси характерлики, инкубаториядан чиқарилган бир ўрдакчанинг тирик вазни 50 кунда икки килограммга етади. Иш конвейер усулида ташкил этилса, йилнинг уч фасли—баҳор, ёз ва куз ойларида сурункасига ўрдак гўшти етиштираверишмумкин. Ўрдак боқишга ортиқча сарф-харажат кетмайди. Масалан, биздаги 5 мингта ўрдакни 2-3 киши боқади. Аммо ундан келадиган даромад катта.

Биз ўрдакларни гўшт учун ва бошқа хўжаликларга сотиш учун боқяпмиз. **Ўтган йили битта ўрдакдан 105 донадан тухум олдик. Бу йил 120 донадан олмоқчимиз.** Ўрдак тухумини колхозлар, совхозлар ва деҳқон хонадонларига сотяпмиз, тухумнинг бир қисмини эса инкубаторияга қўйиб ўрдакча очиряпмиз. уни ўзимизда гўшт учун боқяпмиз, кўпчилик қисмини эса сув ҳавзасига эга бўлган хўжаликларга сотяпмиз.

1970 йилда 400 минг дона ўрдак тухуми олишимиз ва шундан 300 минг донасини инкубаторияда очириб чиқаришимиз керак. Бу топшириқ ортиғи билан бажариляпти. Шу кунгача инкубаторияга қўйилган тухумдан 15 мингта ўрдакча олинди. Бу ўрдакчалар яхши боқилиб, 1 Май байрами арафасида меҳнаткашларнинг дастурхонига тортиқ қилинади.

Яқинда биздан совхоз юбилей йилида аҳолига қанча ўрдак гўшти етказиб беради, деб сўрашди. Биз 100 мингта ўрдак боқиб, ҳар бирининг тирик вазнини 1,8-2 килограммга етказиб гўштга топширамиз дедик. Ўрдак гўшти жуда арзонга тушадиган маҳсулот эканлигини қўйидаги рақамлардан кўриш мумкин **1969 йилда бир центнер ўрдак гўшти етиштиришга кетган сарф-харажат пландагидан 37 сўм арзонлашди. Юбилей йилида бир центнер ўрдак гўштининг таннархи 120 сўмдан ошмайди.**

ОДАМЛАР РАҲМАТ ДЕСИН...

Кейинги уч-тўрт йилда гўштга боқиладиган хўрозлар, жўжа хўрозлар сони икки ярим баравар кўпайди, уларни боқиш муддати қисқартирилишига қарамай, тирик вазни оширилди. Савдо тармоқларига чиқарилаётган паррандаларнинг оғирлиги икки килограммгача боряпти.

Паррандабоқарларимиз беш йилликнинг ўтган тўрт йилини муваффақиятли яқунладилар. Беш йилликда 6326 центнер парранда гўшти тайёрлаш керак эди. Ўтган йилнинг охиригача қадар 6 минг 36 центнер юқори сорт гўшт тайёрланди. Ҳар йили ўртача 1500 центнер товуқ ва ўрдак гўшти тайёрланяпти.

Куни кеча ҳисоб-китоб қилиб кўрдик. Фермадаги боқилган товуқлар ва ўрдакларни гўштга топширсак, беш йиллик план тўлади. Бу ишни март ойининг охиригача адо этамиз. Апрель ойидан бошлаб йил охиригача халқимизга пландан ташқари камида 1200 центнер гўшт етказиб берамиз.

Совхозимиз паррандачиликни ривожлантириш йўли билан жуда катта иқтисодий фойда олаётир. Масалан, **1966 йилда хўжалик давлатга 50 минг сўм соф фойда келтирган бўлса, 1969 йилда 240 минг сўм соф фойда берди. Бу йил ана шу фойданинг ёнига тағин 20 минг сўм қўшамиз.** Ялпи даромад кўпайиши туфайли паррандабоқарларимизнинг моддий манфаатдорлиги кучаймоқда, уларнинг меҳнати муносиб равишда тақдирланяпти. Ишда ўрнак кўрсатган Хушвақт Холиқова, Варвара Тазова, Насиха Латипова, Надежда Пучтарова каби паррандабоқарларимиз орден ва медаллар билан мукофотланди. Паррандачиликни тараққий эттириш ва маҳсулот етиштиришни кўпайтиришдаги катта хизматлари учун 1967 йилда совхозимизга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети ҳамда Ўзбекистон касаба союзлари Советининг Эсдалик байроғи топширилди. 1968 йилдаги кўрсаткичлари учун совхозимиз СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси қатнашчиси қилиб тасдиқланди ва диплом билан мукофотланди.

Бизнингча, ҳар бир хўжаликда паррандачилик фермалари ташкил қилиш керак, иложи бор жойларда сув ҳавзалари қуриб, сув паррандаларини кўпайтириш лозим. Бу фақат фойда келтиради. Ҳамма хўжаликларга, хонадонида паррандачилик ташкил этишни хоҳлаган меҳнаткашларга зотдор товуқлар ва ўрдаклар тухуми, жўжаларини етказиб беришга тайёрмиз.

Р. ОРИФЖОНОВ,
Сирдарё областидаги «Гулистон» паррандачилик совхозининг директори, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Турли касб эгалари

ҲАМИША САФДА

ПРОФЕССОР Армаис Аристогесович Аковбян ташкилотчи раҳбар, жонкуяр ўқитувчи ва меҳрибон шифокордир. У институт коллективи, студентлар ва беморлар ўртасида катта ҳурматга сазовор. Олим сифатида серқуёш Ўзбекистонда, умуман, Иттифоқда таниқли.

Етмиш ёшда бўлишига қарамай, ҳамон излаш-изланишда. Ҳозир устоз ўз шогирдлари билан тери лейшманиози (Боровский касаллиги), замбуруғ, витилиго касалликларини даволаш устида илмий-тадқиқот ишлари олиб бораётир.

Боғбон экқан ниҳолларини кўриб, умри боқий бўлишлигидан хурсанд бўлади. Олим-чи? Ўзига муносиб шогирдлар тайёрлаб, келажак эстафетасини уларга топширади. Армаис Аристогесовичнинг ҳам фахрланса арзийдиган Қ. Сулаймонов, М. Ғуломова, М. Обидов, К. Тоҳиров, С. Муҳамедов Н. А. Ярошецкая каби медицина фанлари доктори ва фан кандидати деган илмий даражага сазовор бўлган шогирдлари бор. Бу—қирқ тўрт йиллик иш фаолиятининг самарасидир. Бу давр ичида профессор А. А. Аковбян тери ва таносил касалликларига бағишланган 80 дан ортиқ илмий иш ёзди ва уч монография яратди. Тошкент Давлат медицина институти тери ва таносил касалликлари кафедраси мудири А. А. Аковбяннинг кўп йиллик илмий, педагогик ва шифокорлик фаолияти партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган. Олим Меҳнат Қизил Байроқ ордени, Ҳурмат Белгиси ордени ва бир қанча медаллар билан мукофотланган ҳамда унга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби унвони берилган.

Куни-кеча республикамиз илмий жамоатчилиги шифокор олимнинг 70 йиллик юбилейини тантанали нишонлади Биз ҳам устозга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз.

У. МИРАҲМЕДОВ,
медицина фанлари доктори.

ОВЧИ ЁН ДАФТАРИДАН

ОМАД

Кўпдан буён овга чиқмаган эдик. Оиламиз билан Зомин тоғларига йўл олдик. Зоминлик Эргаш, Мўмин деган машҳур овчиларникида меҳмон бўлиб, тоғларни кеза бошладик.

Арчазор, олмазор, ёнғоқзорларда ҳайвонлар учун емиш куп эди. Бу, шу ерда истаган ҳайвонни овлаш мумкин деган гап. Бизнинг мақсадимиз ёввойи чўчқа отиб, терисидан қўриқчи тайёрлаш эди. Тоғ бағрига чодир тикиб, из қидира бошладик. Баланд қоянинг устига чиққан эдим, ўтлаётган кийикка кўзим тушди. Уни мўлжалга олаётганимда ёнғоқзор томондан қизимнинг овози эшитилди:

— Бу ёққа келинг, чўчқанинг изини кўрдим,— бақирди овози борича. Учаламиз изма-из ёнғоқзор бўйлаб кетдик. Из бирдан йўқолди.

— Олмазорга бориш керак, чириган олманинг ҳиди анқияпти, балки олма еяётгандир,— дедим. Тажрибали овчилар ҳам хато қилар экан. 20 метр нарида тумшуғи билан ер ҳайдаб, ёнғоқ чақаётган ёввойи чўчқани кўрдик, яшириндик. Мен чўчқанинг бош миясини мўлжалга олдим. Қўрғошин ўқ 300 килограммдан мўл гўшт қиладиган тўнғизни сулайтирди. Унинг олдига дарров бориб бўлмайди, чўчқаларнинг ҳам ҳийласи кўп, бирдан ҳужумга ўтиши мумкин.

Ўлжага қизимни қоровул қилиб, рафиқам билан бояги кийикнинг орқасидан кетдик. Оппоқ қорга бурканган қояларнинг ёнбағридаги кўм-кўк майсазорда тўртта оҳу шох ташлашиб, ўйин қилишяпти. Уларнинг ўйинини анча томоша қилиб турдик. Отмоқчи эдим, Сара Давидовна — оҳуларнинг кўзи чиройли, раҳмим келади, яхшиси архар отайлик, — деди ялиниб.

Кеч бўлиб қолди. Орқага қайтиб Анянинг олдига келсак, қизим тушмагур, тўнғизнинг терисини аллақачон шилиб олиб, саранжомлаб қўйибди.

Тоғма-тоғ ким гўшт кўтаради дейсиз, гўшти ўзларига ем бўлсин деб, терисини чодирга олиб келдик.

Тўнғиз терисидан қилинган қўриқчи жуда ваҳимали чиқди. Ҳовлимизда кезиб юрган чиябўри, тулки, жайра, бўрсиқ ҳам қўриқчининг олдига келишдан қўрқяпти.

◆

Зоминдан топилган ўлжадан хурсанд бўлиб, тулки овлаш учун Қорақум томонга йўл олдик. Бундан мақсад «Бухоро», «Тошкент», «Фарғона» номи билан аталган тулкиларнинг териларини бир-бирига солиштирмоқчи эдик. Овчининг бекати аниқ бўлмайди. Овчиларга текис йўл, овсиз манзара ёқавермайди. Овчи, тоғ, чўл кезсин, сув кечсин, балчиққа ботсин, лекин ов бўлса бас. Ҳафта, ўн кун овга бормай қолсак, уй ичимиз билан хомуш бўлиб қоламиз.

Энди гапни бу ёқдан эшитинг. Машинада уч кун йўл юриб, Қумистонга келдик. Қумтепалар. У ер-бу ерда саксовул. Изғирин шамол. Чўлнинг табиати шундай эди. Қизим илон питомнигида ишлагани учун ўзига керакли турли хил илонларни ушлаб, қопини тўлдирди, Тулкидан дарак йўқ эди. Каламуш, кўрсичқон, андатра, илон кўп жойда тулки ҳам кўп бўлади, лекин биз учратмаяпмиз.

Мешимиз йиртилиб, сувсиз қолибмиз. Бундан бехабар чой қайнатмоқчи бўлиб керогаз ёқдик. Ташналик қийнай бошлади. Ҳатто машинанинг радиаторида ҳам сув қолмапти. Энди уйга қандай кетамиз деб ташвишландик.

Тўрт кун сувсиз яшаганим эсимда. Сувсиз чўлда қолиб кетсак-чи! Шу пайт бир фикр келиб қолди. Тепамиздан кечаю кундуз гала-гала бўлиб учаётган турли қушлар қаерга боряпти? Балки бирор жойдан сув ичиб келаётгандир. Ана шуни аниқлаш керак эди. Қизим кун чиқишга қараб учаётган қушлар галасидан бирини отиб туширди. Дарров сўйиб, томоғини қарадим. Томоғи қуп-қуруқ эди. Иккинчи қушни кун ботишга кетаётган қушлар галасидан отиб олдик. Жониворнинг томоғида сув тўла эди.

Қушлар кетидан кетдик. Ишонасизми, шундай дашти биёбонда кўм-кўк чашма биз қидириб юрган тулки, бўри, юмронқозиқлар ва гала-гала бўлиб учиб юрган қушларни суғорар экан. У чашмани топдик.

Г. КОЛЬЦОВ.

САТИРА ва ЮМОР

ҚАЛЛОБ

Шундай қилиб, Тошкент шаҳрида икки қаллоб қўлга тушди. Азамат ОБХССчиларимиз қўлга туширишди. Айтишларича, шунақалардан яна учтўрттаси дориломон юрганмиш, ОБХСС изига тушганмиш, бугун-эрта қўлга тушармиш, номаи аъмолидан тортиб афту ангоригача ҳамма-ҳаммаси ана ўшанда маълум, машҳур бўлармиш... Ҳа майли, қўлга тушганда кўрармиз. Ҳозирча қўлга тушган нақд икки қаллоб билан танишиб турайлик-чи...

Шундай қилиб, бирининг номи Бўрихўжа — Анвар (қаранг исми ҳам иккита, бири хойнахой қалбаки бўлса керак), фамилияси Аброров, «Октябрь» ресторанининг лағмонхонасида буфетчи бўлиб ишлайди. Ресторанга қадам босишингиз билан бошига Марғилон дўпписи кийган, ўрта бўйли, қорачадан келган йигит икки қўлини кўксига қўйиб, боши ерга етгунча таъзим қилади:

— Ассалому алайкум, қани, буфетга марҳамат.

— Лағмон емоқчимиз...

— Иштаҳа дорисидан қиттаккина татиб кўрсинлар!

— Йўғе...

— Грузин коньяги, араб, болгар коньякларидан бор, марҳамат...

Борингки, ширин сўзлари, ёй каби эгилиб туришлари, қошу кўзларини ўйнатиши билан бир нафасда бошингизни айлантириб, чўнтагингизни қоқиб қўйганини ўзингиз ҳам сезмай қоласиз. Учинчи февраль куни ҳам худди шундай бўлди. Студент Жалоловдан 37 тийин, Абдураҳимовдан 51 тийин уриб:

— Тез-тез келиб турсинлар, қадамларига ҳасанот! — деб яна икки қўлини кўксига қўйди. Текширувда шишалардан «қилқиллатиб» қуйилаётган коньяклар Грузияда ҳам, Болгарияда ҳам эмас, балки аллакимнинг қоронғи ертўлаларида тайёрланганлиги маълум бўлиб қолди. Буфетда ипакдек майин, пахтадек юмшоқ бўлиб кўринадиган бу йигитнинг энди кўча-кўйда қадам ташлашини кўрсангиз: ёғоч ютиб олгандек кеккайиб олади, ким биландир уришмоқчидек қошлар ҳам ҳамиша чимрилган бўлади, овоз ҳам дўриллаб эшитилади, гап сўрасангиз, жавоб ўрнига:

— Им, ҳим... — деб масхара қилади. Харидорлар ҳаққини икки томонлама юлиш уни шунақанги ошириб-тошириб юбордики, дарҳол енгил машина сотиб олди. Озод кўчасида авлод-аждодига ҳам бемалол етадиган ҳовли-жойи бўлишига қарамасдан, Бирлик массивидаги Замахшарий кўчасидан қуруқ ер сотиб олиб, қурилиш бошлаб юборди. Ўн киши бирлашиб, ўн йилда ҳам битира олмайдиган ичкари-ташқарили шоҳона ҳовлини 2-3 йилда битириб олди. Уни ҳеч жойда ишламайдиган хотини Н. Акромованинг номига ҳужжатлаштириб:

— Араб коньяги, грузин коньяги! — деб яна буфетда сайрашга тушиб кетди. Н. Акромова бўлса, бугун қўни-қўшниларга «чап қўлимдаги олтин тақинчоқларга битта шаҳар сотиб олса бўлади!» деб мақтанса, эртасига келин чарларда ўтириб мана бундай гапларни айтади:

— Участкамнинг шипига рангли ойналар қўйдирдим. Шу ойнанинг пулига учта участка қурса бўларди...

Энди, рухсатингиз билан, иккинчи қаллобни таърифлашга ўтсак. Йўқ, кечирасиз, бу кишини таърифлашга сўз ожизлик қилса керак. Яхшиси, анкетасини соддагина қилиб тўлдириб қўя қолайлик Исми — Николай, фамилияси — Толстанов, касби — қаллоблик, иш жойи — «Баҳор» ресторани, лавозими — буфетчилик, машғулоти — юлғичлик....

— Нима, нима! Ким юлғич?? — дейди у тўсатдан тутоқиб.

— Кечирасиз, ҳозиргина ишчи Косалаповдан 44 тийин, студент Тожиевдан 32 тийин юлиб қолдингиз-ку?

— Янглишиб кетибман, билдингизми!

— Шунақами?

— Ҳа, шунақа!

— Бу коньяклар қаерники?

— Ўзимизники.

— Очиқроқ қилиб айтинг.

— Айтмайман.

Тамом, вассалом — энди қаллобдан бир оғиз ҳам гап ололмаймиз. Негаки, ишнинг чатоғи чиқиб қолди. — 106 бутилка қалбаки коньяк билан қўлга тушди.

Қаллоблар қўлга тушдию, аммо уларга ҳомийлик қилиб келган, уларнинг жиноятини ҳар куни, ҳар соатда кўриб, билиб «эҳтиёт бўл, акаси, замон нозик...» деб кўзини қисиб ўтган ҳомийларичи.

Йўқ, жиноятчилар ҳам уларнинг «соддадил» ҳомийлари ҳам суд олдида теппа-тенг жавоб беришлари керак, гапнинг лўндаси шу.

Х. ТЎХТАБОЕВ,
А. ПЎЛАТОВ.

— Вой ўлмасам, сочинг қани?!
— Хушёрхонада қолди.

УҚИТУВЧИ. — Нега портфелингни олиб қўймадинг?
УҚУВЧИ: — Унда саволингизга жавоб қайтара олмайман-да!

М. Воробейчиков чизган расмлар.

ТААЖЖУБ!

Икки улфат чой ичиб, суҳбатлашиб ўтиришибди.

— Тавба, — дейди бири қўлларини икки енга ёзиб.

— Нимаға таажжубланяпсан? — сўрайди бошқаси қизиқиб.

— Прокурорни айтаман-да.

— Қайси прокурор?

— Қайси бўларди, Гагарин районн прокурори Х. Истатовда

— Нима қилибди?

— Нима қилибди дейсиз-а. Бу ёқда район жамоатчилиги милиция ходимлари жиноятчини тутиш билан овора-ю, у киши бўлса.. тавба, ўғрини тутиб бу эшикдан киритиб юборсанг нариги эшикдан чиқариб юборади-я..

— Йўғ-е!

— Ўтган йили районимизда мол ўғриси пайдо бўлиб, ҳаммаёқни алғов-далғов қилиб юборди, баъзан учтадан сигир йўқолган кунлари ҳам бўлди. Халқ оёққа турди милиция оёққа турди...

— Ўғри тутилдими ахир?

— Йўқ Ўғридан сигир сотиб олганлар тутилди. Қамоққа олиниб, тергов бошланди. Кимдан, қанақа одамдан мол сотиб олганларини гапириб беришди. Ўшалар берган маълумотга асосланиб милиция ўғрининг изидан тушди.

— Ушладими?

— Ушлади..

— Ҳайрият, ким экан?

— Гагарин посёлкасида яшайдиган Чоршанби Назаров экан илгари ҳам шунақа ишлари учун уч йил қамалиб чиққан экан

— Хўш кейин нима бўлди?

— Кейин Чоршанби айбига иқрор бўлиб, кимнинг молини ўғирлаб сотган бўлса, ҳаммасига пулини қайтариб берди. Хушёр бўлинглар, янаги сафар қайтариб бермайман, деб писанда ҳам қилиб қўйди. Одамлар: «Хайрият, ўғридан қутуларканмиз» деб туришган эди, прокурор ўғрининг елкасига қоқиб: «Акаси, энди эҳтиёт бўлгин» деб афв этиб юборса бўладими.

— Нахотки жамоатчилик индамаган бўлса?!

— Индаш ҳам гапми. Район газетасида «Жиноятчи нега жазосиз қолди» сарлавҳали фельетон ҳам босилди, область газетасида ҳам босилди. Истатов қўл силтаб қўя қолибди...

— Ҳар қалай, бунинг бир лекини бордир?

— Бўлмасам-чи, ўғри деб гумон қилинган одамни қамашга рухсат берган прокурор ўғрининг ўзини қамоқдан бекорга озод қилармиди ҳар қалай, бир лекини бор-куя...

Суҳбатдошлар таажжуб ичида бир-бирларига қараб, елка қисиб қўйишди-да, чойхўрликка берилишди

Т. ХУДОЙБЕРДИЕВ.
Сурхондарё области.

БАЪЗИЛАР ҲАҚИДА САТРЛАР

Боргин десанг,
ёмонлайди қишлоқни.
Пок-покиза туширади пишлоқни.
* * *

Ирригатор деган диплом олдию,
Газсув сотиш будкасида қолди у.
* * *

Бўлдию у бир идора эгаси,
Ҳаммомга ҳам борур, тагда «Волга»си.
* * *

Гастроном сотувчиси бир гўзал
Ширинликлар сотару, аччиқ сўзлар.
* * *

Енгилтакни ўхшатсалар гар шарга,
Лаганбардор ўхшар кунгабоқарга.
* * *

Харом бойлик бойлик эмас, ғулғула,
Юрагида доим ўн балл зилзила.
* * *

У калта кийиниб, бўяб қош, кўзини,
Бузди мода деган чиройли сўзни.
* * *

Шляпани маданийлик дейдию,
Китоб кўрса, уйқи босиб эснар у.

М. ҚЎШОҚОВ.

ТЎРТЛИКЛАР

Дилимда борини ёзсам
муфассал,
Ўзим қон ютсам ҳам сўзласам
асал.
Баъзилар сингари шакар еб,
ундан
Заҳар деб ўзгани қилмасам
касал.
* * *

Бировлар сўзига қилиб ишорат,
Бировни ёмон деб этсам
башорат.
Ўзгалар дилига озор етказиш,
Мисли гул баргига тушган
ҳашорат.

Мўмин АБДУРАСУЛОВ.

ЁШЛАР ИЖОДИДАН

ИЧКИЛИКБОЗ «ДЎСТ»ГА

Шароб ич, боши берк кўчага
кириб,
Мардлик либосини ечмоқчи
бўлсанг,
Шароб ич, нодон-ла улфатда
юриб,
Донолар баҳридан нечмоқчи
бўлсанг.

«Соғлиқ учун!» — дея кўтарди
қадаҳ,
Соғлиқ биносидан бир ғишт
кам бўлди,
«Бахт ёр бўлсин!» — дея
кўтарди қадаҳ,
Бахтнинг ниҳолидан бир ғунча
сўлди.

Бир коса шаробдан улуғ
номингга,
Қора доғ тушиши табиий
ҳолдир,
Дарё бўлмагунча пешана теринг,
Бу доғни ювмоғинг амри
маҳолдир.

Жонибек ҚУВНАҚОВ.

САТИРА ва ЮМОР

ИҒВОГАРЛАРГА ЗАРБА

ДЎСТЛИК УЙИДАГИ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИДА

Яқин Шарқдаги аҳволга тааллуқли масалаларга бағишланиб 4 мартда Москвада совет ва чет эл мухбирлари учун матбуот конференцияси ўтказилганлиги ҳақида илгари хабар бериб ўтилган эди.

Баёнот ўқиб эшиттирилганидан кейин матбуот конференциясининг қатнашчилари журналистларнинг саволларига жавоб беришди.

Биринчи саволни «Правда» газетасининг сиёсий обзорчиси **В. Маевский** СССР Олий Советининг депутати В. Э. Димшицга берди. Араб халқларига қарши, Яқин Шарқдаги тинчликка қарши қаратилган империалистик сиёсат ва агрессиянинг, янги мустамлакачилик сиёсатининг қуроли сифатида Исроилнинг роли, сизнинг фикрингизча, нимадан иборат? — деб сўради В. Маевский.

В. Э. Димшиц: Исроил раҳбарлари Исроил давлатини энг ашаддий реакциянинг, империализм томонидан қилинаётган энг агрессив интилишларнинг қуролига айлантириб юборганликлари ҳар бир холис кишига, ер юзидаги барча тараққийпарвар кишиларга мутлақо равшан ва аён бўлиб турибди. Исроилнинг агрессияси, унинг араб мамлакатларидаги тинч аҳолига нисбатан террор сиёсати авантюристик ва империалистик иш эканлигини Исроил. АҚШ ва бошқа баъзи мамлакатларда қилинаётган даҳанаки найрангбозликлар, демагогия, иғвогарликлар, тухмат ва ҳақоратларнинг ҳеч қайсиси, сионистлар лагери тарафидан қилинаётган идеологик диверсияларнинг ҳеч қайсиси яшира олмайди.

Америка империализми Жанубий Вьетнамда ўз ҳукмронлигини ўрнатишга уриниб, ҳеч бир иш чиқаролмаётган бўлса, Яқин Шарқда у ўзининг позициясини Исроилнинг қўли билан сақлаб қолишга интилмоқда, мустамлакачилик асоратини улоқтириб ташлаган ва мустақил ривожланиш йўлига тушиб олган араб мамлакатларидаги мавжуд давлат режимларини ағдариб ташлашга уринмоқда.

Исроилнинг 1969 — 1970 йилларга мўлжалланган ҳарбий харажатлари Исроил пули билан ҳисоблаганда тўрт миллиард фунтга яқин эканлиги бизга расмий манбалардан маълум. Бу харажатлар бюджетнинг асосий қисми. Хўш, бу пулларни кимлар беряпти? Бу пулларни Ғарб мамлакатларидаги сионист ташкилотлар тўплаб юборишяпти. Лекин энг муҳими шуки, бу пулларни Америка монополиялари: Англия, Германия Федератив Республикаси ва бошқа баъзи мамлакатларнинг монополиялари беряпти. Бу — хайри-эҳсон эмас, балки ўйлаб қилинаётган сиёсат.

Агрессия қурбонлари тўғрисида, Қоҳира яқинидаги завод бомбардимон қилинганлиги ҳақида, халқнинг мусибати тўғрисида газеталарда хабарлар босилмоқда. Аммо худди шу вақтнинг ўзида Нью-Йорк биржасида шоду-ҳуррамлик ҳукмрон: чунки нефть акцияларининг нархлари ошиб бормоқда. Яқин Шарқда текшириб аниқланган 37 миллиард тонна нефть запасларидан ярмисидан кўпроғи Америка нефть компанияларининг назоратида. Яқин Шарқдаги агрессиянинг замирида нефть монополияларининг мана шу манфаати ётибди.

Исроил ҳукмрон доираларининг сиёсатига бизнинг муносабатимиз қандайлиги мутлақо равшан, деб давом қилди В. Э. Димшиц. Биз бу сиёсатни АҚШ ва бошқа капиталистик мамлакатларнинг ёрдами билан яҳудий буржуазияси ўтказаётган миллатчилик йўли деб биламиз.

В. Э. Димшиц давом қилиб айтдики, сионизм — АҚШ империализмига маташиб кетган йирик яҳудий буржуазиясининг идеологияси. Бутун совет халқи каби яҳудий миллатидан бўлган совет граждандари ҳам сионистларнинг валдирашларини рад этмоқдалар. Исроил коммунистлари ва Исроил Коммунистик партияси сионистларнинг «Барча яҳудийларни бирлаштириш» шиорига қарши чиқмоқдалар. Ишчилар ва меҳнаткашларнинг капиталистлар билан муштарак манфаатлари бўлиши мумкин эмас. Бизнинг йўлимиз мана шу, масалани биз мана шу тахлитда тушунамиз.

Бу ерда шуни айтиб ўтмоқчиманки, матбуот конференциясида эълон қилинган баёнот фақат шу баёнотни имзолаган кишиларнинггина фикри бўлиб қолмасдан, шу билан бирга у мамлакатимизда яшаб турган юз минглаб яҳудийларнинг ҳам фикрини ифодалайди.

Америкадаги «Тайм» журнали мухбири **Д. Шектернинг** саволи: сионизмга қарши қаратилган шу баёнотни совет қуролларини, масалан, «МИГ-23» самолётларини араб мамлакатларига янада етказиб бермоқ учун жамоатчилик фикрини тайёрлаш ҳаракати деб талқин қилиш тўғри бўлармиди ёки йўқми?

«Советиш Геймланд» адабий журналининг бош редактори шоир **А. Л. Вергелис** жавоб беради: Ҳис-туйғуларимизни, Совет Иттифоқи жамоатчилиги фикрининг ифодаланишини бошқа бирор ҳаракатлар билан, айниқса, араб мамлакатларига қурол етказиб бериш билан боғлаб қўйиш бутунлай нотўғри. Сионизм ҳаракатлари тўғрисидаги, Исроилнинг Яқин Шарқдаги жинояткорона уруши тўғрисидаги масалага доир ҳозирги вақтда совет газеталарида босилиб чиқаётган гаплар ва ҳозир совет кишилари айтаётган гаплар, мухбир шама қилиб ўтганидек, бирор тайёргарликнинг ифодаси эмас, балки жамоатчилик фикрининг ифодасидир. Башарти қурол етказиб берилаётган бўлса ҳам, аммо бунга бизнинг баёнотимизнинг дахли йўқ.

Чехословакия радиосининг мухбири **Ф. Колар,** матбуот конференцияси кимнинг ташаббуси билан чақирилганлигини сўради.

Бу саволга генерал-майор **Е. Э. Рубинчик** жавоб берди: Бугунги баёнотимиз бу саволга жавоб беради, деб ўйлайман. Ғарб матбуотида кейинги йилларда антисовет, антикоммунистик агитация жуда авжга чиқарилмоқда. Совет Иттифоқидаги яҳудийларнинг турмуши тўғрисида уйдирма гаплар тарқатилмоқда. Бизни ҳатто Исроилга кўчиб кетишга интилаётир, деб қабиҳ тухматлар қилинмоқда. Мамлакатимизнинг барча меҳнаткашлари каби биз совет яҳудийлари ҳам бу қутуриб қилинаётган кампанияга зарба беришга қарор қилдик. Биз Исроилнинг араб мамлакатларига қарши қилаётган агрессиясини қатъиян қоралаймиз. Исроил ҳукмронлари тўдасининг Яқин Шарқда ўйнаётган разил йўлини қоралаймиз.

Биз — Яқин Шарқдаги можаронинг тезрок ва ҳаққоний ҳал этилишига тарафдормиз. Бутун халқимизнинг фикри мана шу.

Бутуниттифоқ радиосининг обзорчиси **В. Шрагин** П. В. Гельманга бундай савол берди: — Сиз Совет Иттифоқи Қаҳрамонисиз. Улуғ Ватан урушида қатнашган хотин-қизларнинг бирисиз. Исроилнинг араб халқларига қарши қилаётган урушига муносабатингиз қандайлигини эшитишни истар эдим.

П. В. Гельман: Ҳар қандай мамлакатга қарши олиб бориладиган ва халқ манфаатларига зид бўлган агрессив урушга нафрат назари билан қарайман. Фашистлар бизнинг халқимизга қарши уруш бошлаганларида мен кўнгилли бўлиб фронтга жўнаб кетдим.

Мен жангдаги охирги учишимни ҳикоя қилиб бермоқчиман. Бу воқеага анча вақт бўлди, охирги марта мен 1945 йилнинг майида бизнинг армиямиз Ғалаба байроғини Рейхстаг тепасига ўрнатиб бўлганидан кейин учган эдим. Бу учиш жанговар самолётимдаги охирги марта учишим бўлди. Учиб бораётганимда мотор ишламай қолди. Самолёт эса бомбаларга лиқ тўла эди. Пастда қишлоқлар кўриниб турарди. Бу қишлоқларда хотинлар, болалар, қариялар яшарди. Агар бомбаларни ташлаб юборсам улар қирилиб кетиши мумкин. Шу сабабли мен ҳалок бўлсам фақат ўзим ҳалок бўлай, деб таваккал қилиб бомбалар билан бирга туман ичида ўзимизнинг аэродромимизга бориб қўндим. Шундай бўлгач мен араб хотин-қизлари ва болаларини ўлдираётган қотилларга, тинч шаҳар ва қишлоқларга кўра-била туриб бомба ташлаётганларга қай назарда қарашим мумкин?

Америкадаги ЮПИ агентлиги мухбири **Г. Шапиронинг,** Совет Иттифоқи Бирлашган Араб Республикасига «МИГ-23» самолётларини етказиб бераётирми, деган саволига **В. Э. Димшиц** бундай жавоб берди: Матбуотда эълон қилинган хабарлардан кўриниб турибдики, президент Носир америкалик мухбир Рестон билан суҳбатда, Бирлашган Араб Республикасининг ҳукумати шундай самолётларни етказиб беришни илтимос қилиб, Совет Иттифоқига мурожаат қилгани йўқ, деди, мана шу гапнинг ўзига бирон нима қўшиш зарур бўлмаса керак, деб ўйлайман.

Г. Шапиро: Фидоийлар ташкилотининг раҳбарлари, бизнинг мақсадимиз Исроил давлатини йўқ қилиб ташлашдан иборат, деб неча марталаб айтишди. Арафот Совет Иттифоқидан қайтиб келганидан кейин, фидоийлар Совет Иттифоқидан мадад олаверади, деди. Мана шу мададнинг ўзи Исроил давлатини йўқ қилиб ташлаш ниятини маъқуллашни ўз ичига оладими?

В. Э. Димшиц: Фаластинликларнинг оккупация қилинган территорияларини озод қилиш ҳаракатига келсак, биз бу курашни адолатли кураш деб ҳисоблаймиз. Бизнинг Исроил давлатига бўлган сиёсатимиз аниқ ва равшан. Биз шу районда тинч Исроил давлати мустақил бўлиб яшашига тарафдормиз, лекин у ўзи оккупация қилиб турган территорияларни бўшатиб бериши ва ўзининг қўшнилари билан тинч яшаши лозим.

Г. Шапиро: Совет Иттифоқи томонидан араб давлатларига берилган иқтисодий ва ҳарбий ёрдамнинг умумий ҳажми қанча?

В. Э. Димшиц: Ҳозир уруш бўлиб турибди, сиз мендан бирор рақамни айтиб беришимни кутмасангиз керак, албатта. Исроил агрессиясининг қурбонлари бўлган араб мамлакатларининг мудофаасини мустаҳкамлашга ёрдам беряпмиз. АҚШ эса агрессорга ёрдам беряпти. Ўзингизга маълумки, Исроил шу ёрдамга таяниб ҳарбий иғвогарликларнинг миқёсини кенгайтиряпти.

Венгрия телеграф агентлиги мухбири **Й. Хавелнинг** саволи: Никсон ташқи сиёсат масалаларига бағишлаб конгрессга йўллаган мактубида, Совет Иттифоқи ўзи учун «Яқин Шарққа таъсир ўтказишда устунлик олишга» интиляпти деган гапларни айтди ва Яқин Шарққа доир музокараларда Совет Иттифоқи «ён бермаётир» деди. Бу хусусда сизнинг фикрингиз қандай?

В. Э. Димшиц: Нью-Йоркдаги Совет—Америка музокаралари ва тўрт томонли учрашувлар натижасида вужудга келган позицияни Никсон нотўғри талқин қилди. Совет Иттифоқи бу районда қандайдир ғаразли мақсадларни кўзлаётгани йўқ ва можаронинг тинч йўл билан одилона ҳал этилишига ҳаракат қилмоқда. Амалий конструктив йўлларни Совет Иттифоқининг ўзи топиб бераётганлигини ва Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрдаги қарорини бажариш тўғрисида батафсил ишлаб чиқилган конкрет таклифларни киритаётганлигини фактлар кўрсатиб турибди. Аммо АҚШ Яқин Шарқдаги танглиқни бартараф қилишга ва Совет—Америка музокараларида Исроил тарафини олиб, бир томонлама йўл тутмоқда.

Канададаги «Монреал стар» газетасининг мухбири **Д. Леви** бундай савол берди: Бирлашган Араб Республикасида совет учувчилари ва ҳарбий кенгашчилари борми?

В. Э. Димшиц: Бирлашган Араб Республикаси билан тузилган битимга мувофиқ у ерда бизнинг ҳарбий кенгашчиларимиз бор, улар дўстларимиз бўлган арабларга совет техникасини эгаллашни ўргатишяпти.

Марказий телевидениенинг обзорчиси **В. Кудрявцев** артистлар Бистрицкая ва Райкинга бундай савол берди: Совет ижодий коллективлари АҚШда концерт бераётганида у ердаги сионист ташкилотларининг қилган хуружлари хусусида сизларнинг фикрингиз қандай?

РСФСР халқ артисти **Э. А. Бистрицкая:** Бу хусусда нима ҳам дейиш мумкин? Бундай хуружлар энг пасткаш одамларнинг безорилигидан бошқа нарса эмас. Совет Иттифоқи ажойиб санъат усталаримизнинг чет мамлакатларда ўз маҳоратларини намойиш қилишларига имконият бериб қўйибди. Совет артистларининг чет эллардаги чиқишлари нақадар хурсандлик билан кутиб олинаётганлигини менинг ўзим ҳам биламан. Шу сабабли совет артистлари концертлар бераётган вақтда Америкадаги сионистлар ташкил қилаётган иғвогарликлар бизни ниҳоят даражада ғазаблантирди. АҚШдаги сионист доиралар ташкил этган иғвогарликлар мени ғазабга солганлигини изҳор қилиш учун сўз тополмайман. Бу иғвогарликларга томошабинлар қай назарда қараганлигини биламиз. Улар тартиб ўрнатишга ҳаракат қилишди, ваҳолонки тартиб ўрнатиш уларнинг иши эмас, балки ҳукумат маъмурларининг иши эди.

СССР халқ артисти **А. И. Райкин** Э. А. Бистрицкаянинг гапига қўшимча қилиб бундай деди: Чет элларда ўз маҳоратини кўрсатаётган актёр, деди у, маданий вазифани бажаради, маданий алоқаларни амалга оширади. Артистларимизнинг концертларида безорилар қилган хуружни Совет Иттифоқига қарши ташкил этилган навбатдаги иғвогарлик, деб ҳисоблайман. Биз ҳаммамиз, ҳамма актёрлар буни эшитиб ғазабландик.

Венгриядаги «Нэпсабадшаг» газетасининг мухбири **Я. Немешнинг** саволи: Исроил араб мамлакатларига қарши ҳарбий иғвогарликларни кейинги вақтларда жуда кенгайтириб юборди ва бу иғвогарликлар хатарли тус олди. Бундай ҳарбий иғвогарликлар тўхтовсиз давом қилдирилаётганлигини нима билан изоҳлаш мумкин? Бундай сиёсат Исроилнинг ўз миллий манфаатларига зид эмасми?

Бу саволга танк қўшинлари генерал-лейтенанти, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони **Д. А. Драгунский** жавоб бериб, бундай деди: Ҳарбий иғвогарликларнинг сабаблари ҳаммага маълум. Бу тўғрида сизларга ўқиб берилган баёнотда айтиб ўтилди. Яқинда «Правда» газетасида 27 февралда босилган мақоламда мен ҳам бу масала ҳақида гапириб ўтган эдим. Саволингизга нима деб жавоб бериш мумкин? Яқин Шарқдаги уруш хатарли тус оляпти. Империализм кучлари бу районда янги иғвогарликлар қилиб, араб мамлакатларидаги прогрессив режимларни ағдаришга интилмоқдалар. Исроил милитаристлари буюк давлатларни ҳам бир-бири билан тўқнаштирмоқчилар. Исроилдаги авантюристик раҳбар-доираларнинг планлари мана шундай. Лекин бу планлар Исроилдаги оддий кишиларга бутунлай ёт. Аслини олганда Исроилнинг агрессияси Исроил халқининг ўзига қарши қаратилган агрессия.

«Новости» матбуот агентлиги мухбирлари **О. Обухова, О. Деменконинг** саволлари: Рейтер агентлигининг хабарига қараганда, яқинда Голда Меир, СССР ҳукумат маъмурлари совет яҳудийларини «Исроилга қарши нафрат кампанияси»да қатнашишга мажбур қилаётирлар, шунингдек «Яҳудийларга қарши кампания» уюштираётирлар, деган гапларни айтди. «Правда»даги маълум мақоланинг муаллифи сифатида сиз бу хусусда нима дейсиз?

Д. А. Драгунский: Мен ҳарбий киши сифатида жавоб бермоқчиман. Буг дарёси бўйидаги жойда ҳарбий хизматни ўтаб турган вақтимда уруш бошланиб кетди. Урушнинг биринчи кунларида қанчадан-қанча тинч одамлар ҳалок бўлганлигини, қариялар ва болаларнинг аллақанчаси қочиб бораётганлигини, шулардан қанчадан-қанчаси ҳалок бўлганлигини кўрганман. Мана энди қочқин арабларнинг қисматини ўйласам, аллақандай бўлиб кетаман. Ҳозиргина залдан менга юборилган бир хатни ёзган кишининг кайфияти қандайлигини тушуниб турибман. Шу хатда бундай дейилади: «Мен икки марта қочқин бўлганман. Ўзингизнинг мақолангизда сионизм тўғрисида ҳақ гапни айтганингиз учун сизга катта раҳмат».

Голда Меир ўзининг гапида, Совет Иттифоқида фақат Исроилга қарши эмас, шу билан бирга «Қон-қардош биродарларга» ҳам қарши пропаганда кампанияси ўтказиляпти, деб даъво қиляпти. Хўш, ишчилар билан Америка миллионерлари ўртасида ёки родшильдлар билан Франциядаги тикувчилар ўртасида қанақа «қон-қардошлик» бўлиши мумкин? Мана шу иғвогартик билан қилинаётган шовқин-суроннинг ҳаммаси Совет Иттифоқидаги халқларнинг дўстлигига қарши қаратилмоқда. Меир қон-қардош биродарлар тўғрисида лоф уради. Уруш вақтида Ленинград яқинидаги Колпинода мен рус миллатидан бўлган майор Гусев билан бирга хизмат қилган эдим. У ўнинчи армия комсомол бюросининг секретари эди. Мирошко деган украин жанговар ўртоғим ҳам бўлар эди. Уруш йилларида биз ҳаммамиз бирга жанг қилганмиз, машаққатларни бирга тортганмиз, бир товоқдан овқат еганмиз, охирги бурда нонни бирга баҳам кўрганмиз, лекин бизлар ҳеч қачон қайси биримиз рус, қайси биримиз яҳудий эканимизни хаёлимизга ҳам келтирганимиз йўқ. Биз совет кишилари эдик ва совет кишилари бўлиб қоламиз. Қон-қардош биродарликни биз мана шу тарзда тушунамиз.

Ёки ўртоқ Канделакининг менга ёзган хатидаги мана бу гапларни эшитиб кўринг: «Менда бир қатра ҳам яҳудий қони йўқ, лекин мен сизнинг қўпол агрессияга қарши чиқаётганлигингизни батамом ва тўла равишда қувватлайман». Ёҳуд ўртоқ Мустафоевнинг мана бу гапига қулоқ солинг: Ирқчиликка, сионизмга қарши чиқаётганлигингиз учун сизни табриклайман.

Совет Иттифоқида миллий масала ҳал қилиниб бўлди, деб давом этди **Д. А. Драгунский,** уруш вақтида барча совет кишиларининг чинакам дўстлик, чинакам қардошлик намуналари намойиш қилинди. Бизнинг қардошлигимизни уруш вақтида тўккан қонимиз мустаҳкамлаган. Масалан, Брянск билан Гомел ўртасидаги бир қишлоқда 74 киши отиб ўлдирилган. Иван Усов, Григорий Сапожко ва бошқалар бир қабрда ётибди. Менинг онам ҳам худди шу қабрда ётибди.

Икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони сифатида Д. А. Драгунскийнинг бюсти 1951 йил 18 мартда мана шу қишлоқда ўрнатилди.

Меирнинг гапи, Исроилнинг бутун пропагандаси Исроил ҳарбийларининг Яқин Шарқдаги ёвузликларидан, Америка агрессорлари сурбетлик билан Вьетнамга бостириб бориб қилаётган ёвузликларидан жамоатчиликнинг фикрини чалғитишга қаратилган гаплардир.

Англиядаги «Таймс» газетасининг мухбири **Д. Бонавиянинг** саволи: Яҳудий автоном областида қанча яҳудий борлигини айтиб беролмайсизми?

Бу саволга Яҳудийлар автоном область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари **И. Л. Бокор** бундай жавоб берди:

Яҳудийлар автоном области 1934 йилда тузилган эди. Бу областда яҳудий миллатидан бўлган 20-25 минг аҳоли яшайди. Бундан кўра аниқроқ рақамни айтиб беролмайман, чунки охирги марта аҳоли рўйхати бундан ўн йил муқаддам ўтказилган эди. Яқинда ўтказилган аҳоли рўйхатининг маълумотлари тез орада эълон қилинади.

ЧССР телевидениеси мухбири **М. Стегликнинг** саволи: Яҳудийлар автоном областида яҳудий аҳолисининг неча проценти бор? У ерда яҳудий мактаблари, яҳудий тилида босма нашрлар ва театрлар борми?

И. Л. Бокор: Бу саволнинг биринчи қисмига жавоб бериб ўтдим. Яҳудий автоном областида «Биробиджанер штерн» газетаси нашр этилади. «Советиш Геймланд» журнали чиқарилади. Яҳудий халқ театри бор. бу театр Шолом Алейхим ва бошқа яҳудий авторларининг пьесаларини кўрсатмоқда. Областимиздаги яҳудийларнинг болалари ва уларнинг ота-оналари яҳудийлар билан русларнинг бирга ўқитиш масаласини қўйишди.

Совет гражданлари — яҳудийлар орасида Исроилга жўнаб кетиш истаги бор, деган сохта демократик гаплардан бениҳоя ғазабланганлигимизни бутун жамоатчилик билан бирга, яҳудий миллатидан бўлган барча гражданлар номидан изҳор қилиш учун бу ерга келганмиз. Меир қандай «қон-қардош биродарлар» тўғрисида гапирганлигини тушунолмай қолдик. У ўзини менинг «опам» деб даъво қилишига қандай асоси бор? Мен унинг «укаси» бўлишни истамайман. «Завети Ильича» колхозининг раиси рус биродарим Бестеникён менга кўпроқ хуш келади. Унинг хўжалигида татарлар, руслар, яҳудийлар, украинлар ва бошқа шулар каби 14 миллатнинг вакиллари ишлаб турибди. Бизнинг чинакам қардошлигимиз ҳам мана шунда. Хўш, нима учун биз Исроилнинг авантюристик ва экспанциячилик интилишларига ёрдам беришимиз кераклигини сира тушунолмаймиз. Голда Меирнинг гапига менинг жавобим мана шу.

Биз Совет Иттифоқида ўсиб вояга етдик, шу ерда ўқиб, билим олдик, шу ерда биз совет кишилари бўлиб қолдик. Мен ўзимнинг жавобимни Биробиджан шаҳридаги пойафзал фабрикасининг ишчиси Л. Школьник ёзган қуйидаги шеър билан тамомламоқчиман:

Хоним менга нажот керакмас,
Ҳамроҳликка сиз ярамайсиз.
Сизга оллоҳ ёрдам беролмас,
Ниятингиз ифлос, бўлмагач
холис.

Болгария радиоси ва телевидениесининг мухбири **В. Николовнинг** саволи: Сионизмга ва унинг асли яҳудий бўлган ҳамма кишиларни Исроил давлатида тўплаш тўғрисидаги талабига Совет Иттифоқининг муносабати қандай? «Буюк Исроил» давлатини тузиш ғоясини тарғиб қилаётганлар тўғрисида қандай фикрдасиз?

Академик **М. Б. Митин** жавоб беради: Аввало, сионизм тўғрисида. Улуғ устозимиз, совет давлатининг бунёдкори В. И. Ленин сионизм нималигини асримизнинг бошидаёқ ўзига хос аниқлик ва равшанлик билан белгилаб берган эди. Сионизм — ўзининг тиғини пролетар интернационализмига қарши қаратган ,халқлар дўстлигига қарши қаратган, ишчилар синфига қарши қаратган реакцион, қалбаки, буржуа миллатчилик оқими. Лениннинг берган бу таърифи шу кунгача ҳам тўғри таъриф бўлиб қолмоқда. Шундан буён рўй берган воқеаларнинг ҳаммаси ҳозир сионизм бизнинг кўз олдимизда қай тусда намоён бўлмасин, унинг реакцион моҳиятини исботлаб берди, холос. Агар сионизмга социология, ахлоқ, сиёсий нуқтаи назардан ва бошқа нуқтаи назарларнинг ҳаммасидан қарайдиган бўлсак, шуни айтишимиз мумкинки, яҳудий миллатидан бўлган ва бутун дунёга тарқалиб кетган, ўзлари тарқалган мамлакатларда ўрнашиб қолган, шу мамлакатларнинг турмуши ва маданиятини ўзига сингдириб олган одамларнинг ҳаммасини «битта кушхонада» тўплаш керак деган ғоя телбаликдан бошқа нарса эмас. Ҳар қандай қонун нуқтаи назаридан қараганда ҳам бу нарса ақлга сиғмайди. Исроил раҳбарларининг миллион-миллион яҳудийларни шу мамлакат территориясида тўплайлик деган даъватларини биз телбалик деб ҳисоблаймиз. Ахир шу мамлакатда араблар ҳам яшаб турибдику, уларнинг ўз шаҳарлари, ўз маданиятлари борку. Ҳамма яҳудийларни шу мамлакатда тўплаш арабларни туғилиб ўсган жойларидан ҳайдаб юбориш бўладику. Турли мамлакатлардаги ёшларни Исроилга кўчиб келинглар, деб қилинаётган даъватлари-чи? Ҳақиқатда бу даъватлар ёшларни Исроил ва Америка империалистлари учун тўп еми бўлишга даъват қилишку, ахир!

Исроил раҳбарлари совет яҳудийларига мурожаат қилиб, уларни Исроилга кўчиб келинглар, дейишяпти. Бу даъват социалистик тузумни капиталистик тузумга алмаштиринглар, демакдир. Маълумки СССРда 14 ёшдан 28 ёшгача бўлган яҳудий ёшларининг аксарияти ҳозирги вақтда комсомол аъзоси бўлган ёшлардан иборат. Агар уларнинг йиғилишларига, айтайлик, Голда Меир, Даян ва бошқалар келиб, капиталистик «жаннатга» кўчиб келинглар деб таклиф қилишса ўша комсомолнинг бунга жавобан нималар дейишини кўриш жуда қизиқарли бўлур эди. Ўзларининг мукаммал ва атрофлича тараққий этишлари учун ҳамма имкониятларга эга бўлган, дўстлик, эркинлик ҳавоси билан, социалистик ҳаво билан нафас олаётган шу кишилар нималарни айтган бўлур эди. Исроил вакиллари мана шундай йиғилишда жуда қийин аҳволга тушиб қолсалар керак, деб ўйлайман.

Мен шуни ҳам уқтириб ўтмоқчиманки, Исроил сионистларининг ғоялари гарчи телбалик бўлса ҳам, аммо уларнинг муайян асоси бор: Исроилда мана шу ғоялар ёрдамига таяниб, ўзларининг империалистик интилишларига мадад топишга уринмоқдалар. Уларга ҳеч қандай тинчлик керак эмас, уларга вазиятнинг кескин бўлиб туриши керак.

Германия Демократик Республикаси радиосининг мухбири **Э. Зейбольд** Қримдаги «Дружба народов» колхозида раис бўлиб ишлаётган ва шу матбуот конференциясида қатнашаётган **И. А. Егудиндан** бугунги матбуот конференцияси хусусида ўз фикрини айтишни, ўз колхозининг ўтмиши ва ҳозирги аҳволини гапириб беришни илтимос қилди.

И. А. Егудин: Мен — буюк совет халқининг ўғлиман. Мен — совет яҳудийсиман, болаларим ва қариндош-уруғларим бор. Иккинчи жаҳон уруши вақтида немис-фашистлар бизнинг оила аъзоларимиздан 25 га яқин кишини қириб юборишди. Мен акамдан, сингилимдан жудо бўлдим, уч боламдан жудо бўлдим. Хўш, Голда Меир нималар деяпти? Биз Советлар мамлакатининг яҳудийларимиз, буюк рус халқи билан дўст бўлиб яшаб турибмиз. У билан охирги бурда нонимизни баҳам кўрганмиз. Шу яҳудийлардан ким Исроилга кўчиб кетишни ва Исроил раҳбарларининг истаги билан тўп еми бўлиб қолишни хоҳларкин?

Ҳозир Исроилнинг раҳбарлари иккинчи жаҳон уруши вақтида бизнинг мамлакатимизда 20 миллион кишини, шу жумладан 2 миллион яҳудийни қириб ташлаган жаллодларга ўхшаяптилар.

Колхозимиз тўғрисида гапириб ўтай. Мен 11 марта колхозга раис бўлиб сайландим. Кўп тармоқли хўжаликка 22 йилдан бери раҳбарлик қиламан. 10 минг колхозчимиз бор. Улар мамлакатимиздаги 9 миллатнинг вакиллари. Бир канча йиллардан бери улар менга мана шу хўжаликка раҳбарлик қилишни ишониб топширишяпти. Руслар, украинлар, белоруслар, яҳудийлар, эстонлар, мамлакатимиздаги бошқа миллатларнинг вакиллари менга ишонишяпти. Мен — Украина ССР Олий Советининг депутатиман, Украина ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг аъзосиман. Учта Ленин ордени, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Олтин Юлдузи билан мукофотланганман. Мен СССР колхозчилар Иттифоқ Кенгашининг аъзосиман.

Болаларим ўқиб илм олишган. Катта ўғлим қишлоқ хўжалик институтини тамомлади; ўртанчаси педагогика институтини; кенжам авто-йўл техникумини битиришди, кенжам институтда ўқишни ўзи хоҳламай, техникумни ўқиб тамомлади. Хўш, энди қандай қилиб яҳудийлар ҳуқуқсиз дейиш мумкин? Биз ўз оғамиз — рус халқига ишонамиз, улар билан биз бутун жон-танимиз билан совет халқимиз.

Хўжалигимизнинг 16,5 минг гектар ери бор. Колхозимиз йилига 12 минг тонна ғалла, 10,5 минг тонна сут, 1 минг 200 тонна гўшт, 10-11 минг тонна узум, 12 минг тонна мева, бошқа кўпгина маҳсулот етиштириб бермоқда. Колхозимиз катта ва яхши хўжалик. Коллектив бизнинг, қишлоқ хўжалик ходимларининг олдига қўйилган вазифаларни бажариш йўлида меҳнат қилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев яқинда бизнинг колхозимизга келиб кетди. Менинг уйимда, яҳудийнинг уйида партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари яҳудий дастурхонида овқатланди. Қачон, қаерда, қайси мамлакатда шундай бўлиши мумкин? Менинг уйимда СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. С. Полянский бўлган. Яқинда биз РСФСР Министрлар Советининг Раиси Г. И. Вороновни колхозимизда қабул қилдик. Швециядан келган меҳмон Эрландер бизнинг колхозимизда бўлди. У билан қирқ мухбир келган эди. Турмушимиз қандайлигини улардан ҳам сўрашингиз мумкин. Биз ўзимизнинг мамлакатимизда жуда яхши яшаймиз, шу сабабли ҳеч қаёққа кетмаймиз. Сиз, СССРдаги мухбирлар мен айтган шунча гаплардан кейин, сизлар Исроилга кўчиб боришни истайсизми, деган савол берасиз деб ўйламайман.

Словакиядаги «Правда» газетасининг мухбири **О. Марушиакнинг** саволи: СССРда яҳудий миллатидан бўлган кишиларнинг олий ўқув юртларига киришлари, давлат муассасаларида ишлашлари учун ҳеч қандай чеклаш борми? Сиз яҳудийлардан бўлган атоқли ҳарбий арбоблардан биронтасини айтиб бера оласизми?

Шоир **Е. А. Долматовский** жавоб беради: Горький номидаги адабиёт институтида 10 миллатнинг вакиллари, шу жумладан яҳудийлар ҳам ўқиб турибди. Агар шу хатни ёзиб юборган киши адабиётчи бўлса биз уни бошқа миллатларнинг вакиллари билан бир қаторда қабул комиссиясидан «ўтказиш»га тавсия қилишимиз мумкин. Агар у етарли равишда қобилиятли бўлиб чиқса, биз уни институтимизга ўқишга қабул қиламиз.

Саволнинг иккинчи қисмига келсак, мен ўзим урушнинг бошидан охиригача бўлганман, менинг ҳам дўстларим орасида ҳарбийлар кўп. Бугун бу ерда атоқли совет генераллари ҳозир бўлиб турганлиги сизнинг саволингизга жавоб бўла олади. «Нойес Дойчланд» газетасининг мухбири **Г. Прокотнинг** саволи: Совет Иттифоқи ўзининг яҳудий миллатидан бўлган гражданларига Исроилга кўчиб бориш учун рухсат бермаётир, деган даъволар капиталистик мамлакатларнинг матбуотида қайта-қайта тарқатилмоқда. Шу муносабат билан сиз нималарни айтишингиз мумкин?

СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **М. С. Строгович** жавоб беради: Совет яҳудийларидан бўлган бир қанча кишилар Исроилга кўчиб бориб, Исроил табаалигини қабул қилганларидан кейин орадан бир қанча вақт ўтгач, умидлари пуч бўлиб чиқиб, Совет Иттифоқига қайтиб келишга рухсат беришни илтимос қилганликларини биламиз. Уларга шундай рухсат берилган эди. Лекин Исроил маъмурлари уларнинг қайтиб келишига тўсқинлик қилишди.

Совет Иттифоқида совет гражданлиги тўғрисида Қонун, СССР гражданлиги тўғрисида Низом бор. Совет гражданлигини олиш ёки ундан жудо бўлиш билан алоқадор масалалар ана шу Қонун ва Низомга мувофиқ ҳал қилинади. Бу масалаларни СССР Олий Совети ҳал қилиб беради. Бинобарин, Исроилга ёки бошқа бирор мамлакатга кўчиб кетиш билан алоқадор ишларнинг ҳаммасини СССР Олий Совети Президиуми ҳал қилиб беради.

Энди ўзимнинг шахсий фикримни айтиб беришга ижозат бергайсиз. СССР Олий Совети Президиуми кўчиб кетиш ва кўчиб келиш масалаларини кўриб чиқаётганида ҳамма ҳолатни ҳисобга олади. Шу муносабат билан мен бир нарсага эътиборни жалб қилмоқчиман: ўз совет гражданларимиз ҳисобидан, совет жамиятида ўсиб етишган кишилар ҳисобидан Исроилнинг агрессив қуролли кучларини кўпайтирмаслигимиз лозим, улардан ирқчилик сиёсатини ўтказиш учун, арабларнинг тинч шаҳарларини вайрон қилиш, хотинлар, қариялар ва болаларни йўқ қилиш учун фойдаланишларига имкон бермаслигимиз лозим. Ўз-ўзидан маълумки, ҳар бир граждан ўзи учун гражданликни бемалол танлаб олишга ўзининг хоҳлаган давлатида яшашга ҳақли. Бу принцип Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеяси қабул қилган инсон ҳуқуқлари Декларациясида ёзиб қўйилган. Бу — демократик, прогрессив принцип. Сионист доиралар ҳозирги вақтда мана шу принципдан ирқчилик, агрессивлик, йиртқичлик сиёсати мақсадлари йўлида фойдаланишга уринмоқдалар. Аммо бу принципдан бу тахлидда фойдаланишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

Исроил халқини Исроилнинг раҳбарларига ўхшатиш мумкин эмас. Кейин аҳвол ўзгариб кетишига ва Исроил халқи ўзига муносиб ҳукмрон арбобларни топиб олишига ишонамиз. Ҳозир Исроил раҳбарлари ўтказаётган сиёсат Исроилда яшаб турган яҳудийларнинг ўзи учун ҳам ҳалокатли, жуда зарарли сиёсат деб ҳисоблаймиз. Шу сабабли биз бу сиёсатга лоақал бирор даражада бўлса ҳам ёрдам берадиган ҳеч бир иш қилмаслигимиз лозим.

«Тинчлик ва тараққиёт» радиостанциясининг мухбири **Л. Лейбошицаснинг** саволи: Исроилдаги прогрессив кучларнинг кураши тўғрисида баёнот муаллифларининг фикри қандай?

А. Л. Вергелис: Совет кишилари Исроил халқи бошқа-ю бу мамлакатдаги раҳбар экстремист кучлар бошқа эканлигини аниқ биладилар. Исроилда Исроил Коммунистик партияси бошчилигидаги прогрессив ҳаракат бор. Исроилдаги прогрессив арбобларнинг асосий шиорлари ва талаблари бизнинг кўнглимизга, совет кишиларининг кўнглига хуш келади. Биз уларнинг «Исроил империализм билан бирга араб мамлакатларига қарши курашмаймиз, балки араб мамлакатлари билан бирга империализмга қарши курашамиз» деган талабига қўшиламиз. Биз уларга ҳамма ишларида муваффақиятлар тилаймиз.

Германия Демократик Республикаси радиосининг мухбири **Э. Зейбольднинг** саволи: Исроилнинг агрессияси муносабати билан Тель-Авив, Совет Иттифоқида яҳудий миллатидан бўлган совет гражданларининг ҳуқуқлари камситилаётир, деган даъволарни қилмоқда. Бу хусусда сиз нима дейсиз?

В. Э. Димшиц жавоб беради:

Бу — Ғарб матбуотининг идеологик «чақиш»ларидан бир нусха. Бугунги матбуот конференцияси бундай бемаъни даъволарга жавоб беряпти.

Шу матбуот конференциясига ҳозирлана туриб, мен СССРдаги яҳудийларнинг аҳволи тўғрисидаги масала қаёқдан пайдо бўлганлигини кўздан кечирмоқчи бўлдим. Агар биз синчиклаб ўйлаб қарасак, идеология борасидаги душманларимизнинг ўзлари яҳудийлар масаласи деб аталган гапни ўйлаб чиқариб, буни бизга улоқтираётганликларини кўрамиз. «Қозоқлар масаласи», «Украинлар масаласи», «Руслар масаласи», «Ўзбеклар масаласи» бўлмагани дек, бизда яҳудийлар масаласи ҳам йўқ. Яъни СССРдаги миллатларнинг биронтасига доир бундай масала йўқ. Бунақа масалани қўйиб бўлмайди. Бу — тирноқ орасидан кир излашнинг ўзгинаси.

Бир вақтлар Ленин: «Ишчиларнинг душманлари — барча мамлакат капиталистларидир» деб ёзган эди. Турли мамлакатлардаги яҳудийлар орасида меҳнаткаш ишчилар бор. Булар кўпчилик, булар бизнинг қардошларимиз, булар бизнинг ўртоқларимиз. Аммо империалистлар турли миллат ишчилари ўртасида, халқлар ўртасида душманликни авж олдиришга уринмоқдалар.

Яҳудийлар орасида ғоят илмли кишилар бор. СССРда олий маълумотли 343 минг яҳудий бор. Шундай натижалар билан мақтана оладиган бошқа бирор мамлакат бормикан?

Бу ерда генерал-лейтенант Драгунский сўзга чиқди. У яҳудий бўлгани учун эмас, балки ўзини қобилияти туфайли генерал бўлган. У ўзининг хизмати билан мана шу юксак унвонга эришган. Бизнинг мамлакатимизда жамият фойдаси йўлида ўз қобилиятини ишга солаётган ҳар бир меҳнаткаш қайси миллатдан бўлишидан қатъи назар танилмай қолиши мумкин эмас. Совет Иттифоқидаги яҳудийларнинг аҳволи деган масала бошдан охиригача уйдирма иғвогарликдир.

Ҳозир бизнинг мамлакатимизда тинч коммунистик қурилиш давом этмоқда. Мамлакатимиздаги ҳамма миллатларнинг меҳнаткашлари янги муваффақиятлар учун курашмоқдалар. Бизда ҳеч қандай миллий адоват йўқ. Мана шунинг ўзи сионист доираларга ёқмаяпти. Улар совет халқининг бирлигини бузиш учун ҳар хил иғвогарликлар қилмоқдалар. Лекин улар ҳеч қачон бунга эриша олмайдилар.

Совет халқи бундай савол беришга ҳақли: уруш бўлаётган вақтда, ҳамма мамлакатларда миллион-миллион кишилар ҳалок бўлаётган вақтда сиз, жаноб сионистлар қаерда эдингиз? Ўша вақтда сионистларнинг бирор активлик қилганлигини билмаймиз. Улар Қизил Армия миллион-миллион одамларни, шу жумладан яҳудий миллатидан бўлган гражданларни ҳам фашистлар қуллигидан қутқариб қолганлигини унутиб қўйишяпти.

Совет тузумимизнинг ва ленинча миллий сиёсатимизнинг обрўйини тўкишга ҳеч кимга йўл қўймаймиз деди пировардида **В. Э. Димшиц.** Баёнотимизга қўл қўйган кишилар номидан, яҳудий миллатидан бўлган барча совет гражданлари номидан шуни айтишга ижозат бергайсизки, биз ленинча сиёсатимизнинг тарафдоримиз. Совет давлатимизнинг тарафдоримиз, бутун дунёдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш сиёсатининг тарафдоримиз. Биз Исроил агрессиясига қарши, барча давлатлар ва халқларнинг хавфсизлиги ва тинчлиги учун Яқин Шарқ районида тинчлик бўлиши учун курашаверамиз. (ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

№ Г. — 55. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Р. 02313.